

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ТУРИЗМ»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 24 СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ
НАБОРУ 2023 РОКУ**

ПОЛТАВА-2025

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування набору 2023 року / уклад. О. Зоря, Л. Дорогань-Писаренко, О. Єгорова, А. Рудич, Ю. Тютюнник, Л. Чіп, заг. ред. О. Зоря, Ю. Тютюнник; Полтавський державний аграрний університет. Полтава : ПДАУ, 2025. 67 с.

Методичні рекомендації підготували: д.е.н., професор Зоря Олексій; к.е.н., професор Дорогань-Писаренко Людмила; к.е.н., доцент Єгорова Олена; к.е.н., доцент Рудич Алла; к.е.н., доцент Тютюнник Юрій; к.е.н., доцент Чіп Людмила.

Загальна редакція та підготовка до випуску:

Зоря Олексій, завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, д.е.н., професор;

Тютюнник Юрій, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к.е.н., доцент, гарант освітньо-професійної програми «Туризм».

Рецензенти:

Єрмаков Вячеслав, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Скляр Георгій, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу Полтавського університету економіки та торгівлі.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування набору 2023 року обговорені і схвалені на засіданні кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму 01 вересня 2025 р., протокол № 1.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування набору 2023 року схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Туризм та рекреація» 01 вересня 2025 р., протокол № 1.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	4
1. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5
2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
2.1. Організація виконання роботи	10
2.2. Вибір теми роботи	11
2.3. Пошук і вивчення літературних джерел	12
2.4. Збір практичної інформації	13
3. РОБОТА НАД РУКОПИСОМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	14
3.1. Складання і затвердження плану	14
3.2. Структура кваліфікаційної роботи	14
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	19
5. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	24
6. ПОДАННЯ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	26
6.1. Процедура подання та захисту кваліфікаційної роботи	26
6.2. Критерії оцінювання	27
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЛІТЕРАТУРИ	29
Додаток А. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	39
Додаток Б. ЗРАЗОК ЗАЯВИ ДЛЯ ВИБОРУ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА НАУКОВОГО КЕРІВНИКА	42
Додаток В. ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЛАНУ ТА ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	43
Додаток Г. ПАКЕТ СУПРОВІДНИХ ДОКУМЕНТІВ (ФОРМИ БЛАНКІВ) ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	47
Додаток Д. ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ В СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
Додаток Е. НОРМО-КОНТРОЛЬ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	58
Додаток Ж. ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО АРКУША РЕФЕРАТУ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НЬОГО	63
Додаток З. ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	67

ВСТУП

Туризм є суспільно значущим явищем, що забезпечує реалізацію прав і потреб людини, формування попиту й пропозиції, а також важливим сектором національної та регіональної економіки України. Така роль туризму зумовлює необхідність всебічних і ґрунтовних досліджень різних аспектів його розвитку та потребує підготовки висококваліфікованих фахівців, фундамент професійної компетентності яких формується в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня спеціальності 242 Туризм і рекреація розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійної програми «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування, Програми атестації здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування, а також Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію в Полтавському державному аграрному університеті.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та атестаційного екзамену.

Виконання і публічний захист кваліфікаційної роботи у поєднанні з атестаційним екзаменом є методом встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи регламентують порядок виконання й оформлення кваліфікаційних робіт, вимоги до їхньої структури та обсягу, процедуру захисту перед Екзаменаційною комісією (ЕК).

1. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота – форма атестації здобувачів вищої освіти, що передбачена на завершальному етапі здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньо-професійної програми «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація, Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій. Кваліфікаційна робота як форма академічного твору – це академічний текст, що містить результати академічної діяльності.

Освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування на підготовку та захист кваліфікаційної роботи передбачено 9 кредитів ЄКТС.

Тема кваліфікаційної роботи має відображати проблематику певної галузі сфери туризму та базуватися на основі нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація, сформульованого у результатах навчання.

Кваліфікаційна робота виконується здобувачами вищої освіти в межах тематики наукових досліджень кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, відповідальної за реалізацію освітньо-професійної програми «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні та аналітичні узагальнення або розв'язання практичної задачі у сфері туризму і рекреації із застосуванням теорій та методів туризмознавства. Кваліфікаційна робота має продемонструвати, що здобувачі першого (бакалаврського) рівня мають практичні уміння і навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Підготовка кваліфікаційної роботи здійснюється мовою навчання, зазначеною у освітньо-професійній програмі. Допускається підготовка та захист кваліфікаційної роботи мовою, яку здобувач вивчав як іноземну за освітньо-професійною програмою, або мовою, зазначеною у Замовленні підприємства, організації (бази практики). Рішення про дозвіл щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи іноземною мовою приймає кафедра, відповідальна за реалізацію освітньо-професійної програми, за результатами розгляду відповідної заяви здобувача на ім'я завідувача кафедри з відповідним узгодженням з керівником кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота повинна містити: системний аналіз проблеми

відповідно до предмета дослідження; реальні обґрунтовані пропозиції щодо розв'язання спеціалізованих завдань та проблем у сфері туризму, актуальні для впровадження у практику; бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

Виконання кваліфікаційної роботи демонструє вміння:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою фаховою літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, формами звітності та ін.);
- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- опановувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;
- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї та робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

У процесі підготовки та публічного захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має довести:

- здатність креативного мислення;
- володіння методами досліджень, що використовувалися у роботі;
- знання та практичне застосування сучасних методів організації діяльності туристичного бізнесу та сфери рекреації;
- здатність до аналізу результатів дослідження, формулювання висновків та пропозицій, уміння аргументовано їх захищати;
- уміння оцінити можливості використання отриманих результатів у виробництві, науково-дослідній роботі;
- володіння сучасними інформаційними технологіями здійснення досліджень та оформлення роботи.

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, а саме: здійснювати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Для здобувачів вищої освіти, при написанні кваліфікаційної роботи, є гідним: докладати зусилля до своєчасного виконання кваліфікаційної роботи, відповідно до затвердженого завдання (календарного плану); використовувати в освітній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та посилатися на них; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаною третіми особами.

Є неприйнятним: надавати для оцінювання кваліфікаційну роботу, підготовлену за участю інших осіб; фальсифікувати або фабрикувати інформацію, наукові результати з їхнім наступним використанням в кваліфікаційній роботі; отримувати або пропонувати неправомірну вигоду за

отримання будь-яких переваг в освітній або науковій діяльності.

Кваліфікаційна робота не повинна містити більше за встановлені норми текстових запозичень, фабрикації, фальсифікації. Система запобігання та виявлення ознак текстових при написанні кваліфікаційних робіт включає: посилений контроль завідувачів кафедр, наукових керівників кваліфікаційних робіт, членів ЕК щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо; перевірку кваліфікаційних робіт на предмет наявності текстових запозичень.

Порядок перевірки кваліфікаційних робіт на наявність запозичень інших джерел регламентується Порядком перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/9854/poryadokperevirkytekstiv20242.pdf>).

Для перевірки академічного тексту на наявність текстових запозичень здобувачі вищої освіти готують його електронну версію (без списку використаних джерел і додатків) у форматі (на вибір): .doc, .docx, .rtf або .pdf і надсилають на електронну пошту відповідальної особи за перевірку робіт на кафедрі, відповідальній за реалізацію освітньо-професійної програми, яка передає електронну версію академічного тексту системному оператору для перевірки на наявність запозичень. Системний оператор проводить перевірку електронної версії антиплагіатною системою на можливу наявність у тексті запозичень з опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора/авторів. Перевірка здійснюється не більше трьох робочих днів.

За результатами перевірки робіт системний оператор отримує Звіт подібності у .pdf форматі, що містить інформацію, яка вказує на ймовірність неправомірних запозичень із інших джерел та інші характеристики. На підставі Звіту подібності системний оператор готує Звіт на наявність текстових запозичень і передає його відповідальній особі за перевірку робіт на кафедрі, відповідальній за реалізацію освітньо-професійної програми. Відповідальна особа за перевірку робіт на кафедрі передає для аналізу Звіт на наявність текстових запозичень на раду з якості вищої освіти спеціальності.

При прийнятті рішення щодо допустимого рівня оригінальності авторського тексту в кваліфікаційних роботах рекомендовано послуговуватися шкалою, наведеною в табл. 1.

Роботи, які мають високий і достатній рівень оригінальності, аналізуються керівником кваліфікаційної роботи з урахуванням результатів перевірки програмними засобами, а також власних знань з відповідної предметної області, і, за умови відсутності неправомірних запозичень у тексті, допускаються до захисту. Роботи здобувачів, які мають умовний і низький рівень оригінальності, передаються для аналізу на раду з якості вищої освіти спеціальності.

Для кваліфікаційних робіт з умовним рівнем оригінальності рішення щодо наявності у роботі ідей і наукових результатів, отриманих іншими авторами, та відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання, приймають члени ради з якості вищої освіти спеціальності з

урахуванням результатів перевірки програмними засобами, а також власних знань з відповідної предметної області. На підставі аналізу члени ради приймають рішення щодо допуску до захисту або повернення для коригування роботи з подальшою повторною перевіркою.

Таблиця 1

Визначення рівня оригінальності кваліфікаційної роботи

Відсоток оригінальності авторського тексту	Рівень оригінальності	Рекомендована дія
76–100 %	Високий	Робота допускається до захисту/рецензування/опублікування.
60–75 %	Достатній	Робота потребує уваги з боку наукових керівників/рецензентів/редакторів; допускається до захисту/рецензування/опублікування.
40–59 %	Умовний	Робота потребує особливої уваги, може бути повернута для коригування з подальшою повторною перевіркою.
39 % і нижче	Низький	Робота відхиляється та може бути прийнята до розгляду/рецензування/о публікування після докорінного перероблення з обов'язковою повторною перевіркою.

Для робіт із низьким рівнем оригінальності рішення, щодо наявності у роботі ідей і наукових результатів, отриманих іншими авторами без відповідного посилання приймають члени ради з якості вищої освіти спеціальності з урахуванням результатів перевірки програмними засобами, а також власних знань з відповідної предметної області. Ці роботи відхиляються та можуть бути прийняті до розгляду після перероблення з обов'язковою повторною перевіркою.

Виявлені у тексті твору запозичення правомірні, якщо вони є:

- власними назвами (найменуваннями окремих об'єктів, установ, нормативно-правових актів, бібліографічними посиланнями на джерела та ін.);
- усталеними словосполученнями, що характерні для певної сфери знань;
- цитуваннями, оформленими належним чином;
- відображенням змісту господарських операцій через кореспонденцію рахунків; таблиць фінансового, економічного аналізу діяльності підприємств, установ і організацій;
- термінами та їхнім визначенням згідно з нормативно-правовими актами;
- методиками розрахунку й описами, характерні для певної сфери знань.

У разі незгоди із рішенням ради з якості вищої освіти спеціальності щодо повернення роботи на доопрацювання або її недопуску до захисту/рецензування/опублікування, автор має право на наступний робочий день після його отримання подати письмову заяву на ім'я голови Комісії з академічної доброчесності – декана факультету. Голова Комісії з академічної доброчесності у тижневий термін має призначити засідання комісії. Про дату, місце та час проведення засідання комісії заявника попереджають за допомогою наявних засобів зв'язку за 24 год. Якщо заявник не з'являється на засідання комісії, питання

розглядається за його відсутності. Сумніви, що виникають у членів Комісії з академічної доброчесності, трактуються на користь заявника. Витяг із протоколу засідання Комісії з академічної доброчесності з відповідним рішенням підписує голова комісії, її члени та заявник.

Кваліфікаційні роботи оприлюднюються у репозитарії Університету.

2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Організація виконання роботи

Для керівництва кваліфікаційною роботою здобувачу вищої освіти призначають керівника з числа науково-педагогічних працівників кафедри, які мають науковий ступінь та/або вчене звання. Керівник формує завдання на кваліфікаційну роботу, консультує здобувача вищої освіти під час її виконання, підписує її та надає письмовий висновок на неї.

Здобувач вищої освіти за необхідності може ініціювати питання про зміну керівника кваліфікаційної роботи, але не пізніше одного тижня з початку виконання кваліфікаційної роботи згідно графіку навчального процесу. Для цього він звертається з відповідною заявою на ім'я завідувача кафедри.

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до завдання (видається науковим керівником і затверджується завідувачем кафедри), у якому вказується тема роботи, база дослідження, науковий керівник, календарний план виконання.

Кваліфікаційна робота виконується як під час теоретичного навчання, так і окремо в періоди, що визначені навчальним планом.

Науковий керівник допомагає здобувачу вищої освіти в складанні плану роботи, дає рекомендації з підбору і використання літературних джерел, збору та обробки аналітичної інформації. Він консультує здобувача вищої освіти, контролює хід виконання, надає відгук на кваліфікаційну роботу, в якому оцінює роботу здобувача вищої освіти. Керівник має право бути присутнім на захисті кваліфікаційної роботи в ЕК.

Процес виконання кваліфікаційної роботи передбачає наступні етапи:

- 1) вибір теми роботи;
- 2) вибір суб'єкта туристичної чи рекреаційної діяльності (бази дослідження), на матеріалах якого буде виконуватися робота;
- 3) отримання завдання та розробка календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи згідно з навчальним планом;
- 4) розробка і погодження з науковим керівником розгорнутого плану роботи;
- 5) підбір і вивчення наукової та навчально-методичної літератури, законодавчих, нормативних та інструктивних матеріалів з теми роботи;
- 6) визначення мети і завдань роботи, об'єкта дослідження, періоду, за який буде аналізуватися інформація;
- 7) збір і попереднє вивчення необхідної інформації;
- 8) написання роботи у відповідності до завдання та календарного плану виконання;
- 9) оформлення тексту роботи й ілюстративного матеріалу;
- 10) перевірка роботи науковим керівником;
- 11) отримання відгуку наукового керівника;
- 12) проходження нормо-контролю на кафедрі, відповідальної за реалізацію освітньо-професійної програми, та перевірка на наявність в кваліфікаційній роботі текстових запозичень;

13) отримання рецензії;

14) отримання у завідувача кафедри та декана допуску до захисту.

Найважливішим етапом виконання кваліфікаційної роботи є написання тексту та її оформлення.

Здобувач вищої освіти повинен періодично інформувати керівника про стан виконання кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану, надавати на його вимогу необхідні матеріали для перевірки.

Керівник кваліфікаційної роботи контролює дотримання календарного плану виконання кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти. У разі суттєвих порушень, які можуть призвести до недотримання встановлених термінів подання кваліфікаційної роботи до ЕК, керівник кваліфікаційної роботи повинен інформувати завідувача кафедри для вжиття відповідних заходів, зокрема й ухвалення рішення про недопущення здобувача вищої освіти до захисту.

2.2. Вибір теми роботи

Вибір теми є безпосереднім початком роботи здобувача вищої освіти над кваліфікаційною роботою. Тематика цих робіт має бути актуальною, відповідати сучасній проблематиці сфери туризму і рекреації та передбачати повний виклад стану проблеми, що досліджується.

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється кафедрою, відповідальною за реалізацію освітньо-професійної програми, і щорічно оновлюється задля забезпечення її актуальності, з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, змін, які відбуваються у законодавстві та практиці діяльності підприємств сфери туризму і рекреації.

Рекомендований перелік тем кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» першого (бакалаврського) рівня спеціальності 242 Туризм і рекреація наведено в додатку А.

Здобувачі вищої освіти мають право обирати теми кваліфікаційних робіт з переліку, сформованого кафедрою, або можуть пропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з обґрунтуванням її актуальності, враховуючи певні наукові інтереси, що проявилися під час роботи у студентському науковому товаристві, участі у студентських наукових гуртках, конференціях, під час проходження практик та ін.

Обираючи тему роботи, здобувач вищої освіти повинен виходити зі своїх навчальних і науково-дослідних інтересів, нахилів, наявності власних доробок, місця майбутньої роботи, а також актуальності тематики для теорії та практичної діяльності у сфері туристично-рекреаційних досліджень.

Остаточний вибір і формулювання узгодженої з керівником теми кваліфікаційної роботи здійснюється до початку її виконання, за заявою здобувача на ім'я завідувача кафедри (**додаток Б**). Обрані теми кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти затверджуються на засіданні кафедри, що забезпечує реалізацію освітньо-професійної програми.

Теми кваліфікаційних робіт, які виконуються на матеріалах суб'єкта туристично-рекреаційної діяльності (туристичного оператора, туристичного агента, санаторію, курорту та ін.), погоджуються з керівником об'єкта дослідження. Не рекомендується виконувати кваліфікаційну роботу кільком здобувачам вищої освіти з однієї теми на одній і тій самій базі дослідження.

Якщо одну й ту саму тему кваліфікаційної роботи виявило бажання досліджувати кілька здобувачів вищої освіти, остаточне рішення приймає завідувач кафедри, виходячи з рівня їхньої підготовки з обраної теми та ділових якостей. При затвердженні тематики робіт беруться до уваги й проблеми, які досліджують викладачі кафедри – наукові керівники робіт, а також проблеми, над вирішенням яких працює кафедра, факультет, університет. *Бажано, щоб тема та об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи були, по можливості, максимально узгоджені з тематикою раніше виконаних курсових робіт з освітніх компонентів професійної підготовки. При цьому обов'язковою умовою є проходження переддипломної практики на тому суб'єкті туристичної діяльності, на матеріалах якого виконуються дослідження у кваліфікаційній роботі.*

Теми та керівники кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти затверджуються наказом ректора ПДАУ не пізніше, як за два місяці до початку захисту кваліфікаційних робіт. Проект наказу формує деканат факультету на підставі інформації, наданої кафедрою про теми кваліфікаційних робіт і наукових керівників здобувачів вищої освіти.

Після затвердження теми науковий керівник видає завдання на виконання кваліфікаційної роботи і разом зі здобувачем вищої освіти розробляє план-графік її виконання. Здобувач вищої освіти керується ним упродовж усього періоду виконання роботи.

Порушення термінів виконання кваліфікаційної роботи є підставою для можливого перенесення захисту на наступний рік.

2.3. Пошук і вивчення літературних джерел

Кваліфікаційну роботу здобувач вищої освіти виконує на основі вивчення законодавчих і нормативних актів, інструктивних і методичних матеріалів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Державного агентства розвитку туризму України, міністерств і відомств, а також навчальної та іншої літератури останніх років видання з теми дослідження. Для пошуку літератури з теми роботи доцільно використовувати бібліотечні каталоги, тематичні підбірки, збірники анотацій, бібліографію в навчальних та наукових виданнях, посилення у монографіях та наукових статтях, спеціальні бібліографічні видання тощо. Доцільно ознайомитися з публікаціями у фахових журналах та газетах за останні 4-5 років.

Найбільша кількість публікацій з питань туристично-рекреаційної діяльності є в журналах: «Туризм сільський зелений», «Уік-енд», «Світ туризму», «Український туризм», «Географія та туризм», «Міжнародний туризм», а також у газетах «Урядовий кур'єр» (рубрика «Туризм»), РБК-

Україна (рубрика «Подорожі»).

Літературу потрібно вивчати від простої, популярної (підручники, навчальні посібники, книги, журнали) до складної (монографії, наукові статті, теоретичні розробки, збірники наукових праць тощо).

Працюючи з літературою, необхідно цілеспрямовано шукати потрібну інформацію з теми кваліфікаційної роботи. Результати опрацювання літературного джерела необхідно зафіксувати у вигляді короткого викладення його змісту (виписки цитат, формул із посиланнями на сторінки, на яких вони наведені у літературі). Запис окремих положень, фактів, таблиць, схем, статистичних матеріалів здійснюються або своїми словами, або у вигляді цитат. По кожному запису обов'язково вказується джерело, з якого він зроблений. Виписки із літературних джерел мають бути коротко і чітко сформульованими. Знайдену інформацію можна накопичувати також в електронному вигляді, зберігаючи на електронних носіях.

2.4. Збір практичної інформації

Діяльність суб'єкта туристично-рекреаційної діяльності (туристичні оператори, туристичні агентства, музеї, центри культури, зелені та етно-садиби, санаторії, бібліотеки тощо), на матеріалах якого проводяться дослідження, має створювати можливості інформаційного забезпечення дослідження обраної теми.

Кваліфікаційна робота повинна базуватися на достатньому обсязі інформації, що всебічно характеризує діяльність об'єкта дослідження. Стандартний склад інформаційної бази дослідження включає: статут, установчий договір, інші нормативно-правові документи; організаційну і виробничу структури; економічну і комерційну документацію; планові розробки, інноваційні проекти; фінансову та статистичну звітність; інформацію, надану працівниками підприємства, тощо. Слід відмітити, що у разі потреби обсяг інформації може бути розширений за рахунок офіційної статистичної інформації Державної служби статистики України, Державного агентства розвитку туризму України, департаментів (управлінь) культури і туризму місцевих органів влади.

Період, за який збирається аналітична інформація, як правило, – 3 останні роки. Збір практичної інформації є важливим і відповідальним етапом виконання кваліфікаційної роботи, тому що дозволяє, поряд із теоретичним дослідженням, дати практичне обґрунтування проблеми, що розглядається.

3. РОБОТА НАД РУКОПИСОМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Складання і затвердження плану

Основою для підготовки і написання кваліфікаційної роботи є план її виконання, який розкриває якість роботи, містить основні питання у тій послідовності, в якій вони будуть розроблятися. Перший варіант плану роботи складається у процесі ознайомлення з літературними джерелами за обраною темою і повинен сприяти цілеспрямованому їхньому опрацюванню, орієнтувати здобувача вищої освіти при накопиченні й обробці фактичного матеріалу, а також написанні тексту роботи.

Проект плану кваліфікаційної роботи складається здобувачем вищої освіти відповідно до завдання на її виконання і подається науковому керівнику для погодження і затвердження. Затверджений ним план є основою для проведення дослідження. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи може виникнути необхідність удосконалення першого варіанту плану у зв'язку зі зміною напрямку дослідження, У цьому випадку в плані можуть уточнюватися назви розділів, кількість та назви підрозділів тощо.

Зважаючи на те, що кожен із розділів є складовою кваліфікаційної роботи, в якому висвітлюється певний аспект теми, назва теми і заголовків розділів не повинні співпадати, у протилежному випадку відпадає потреба в інших розділах. Заголовок розділу не може дублювати заголовок підрозділу. До назви заголовків окремих розділів, підрозділів доцільно включати не більше 14 слів, назва заголовка з більшою кількістю слів буде ускладнювати її осмислення. Це повинні бути ключові слова, які відображають предмет, про який йде мова, або дають загальні характеристики цього предмета.

Зразок оформлення плану та орієнтовні плани кваліфікаційної роботи за темами наведено в *додатку В*.

3.2. Структура кваліфікаційної роботи

За структурою кваліфікаційна робота складається з *інформаційно-вступної частини, основної частини, списку використаних джерел та додатків*.

Інформаційно-вступна частина містить такі структурні елементи:

1. Титульний аркуш.
2. Завдання на кваліфікаційну роботу.
3. Зміст.

Замовлення, відгук підприємства (установи, організації), рецензія, подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи, а також довідка про проходження перевірки на наявність текстових запозичень *додаються до роботи окремо*.

Пакет інформаційно-вступної частини (форми бланків) наведено в додатку Г.

Зміст кваліфікаційної роботи має включати: вступ; найменування всіх розділів, підрозділів, список використаних джерел, додатки із зазначенням

сторінок цих матеріалів.

Рекомендовано наступну структуру кваліфікаційної роботи:

Вступ.

Розділ 1 (теоретична частина).

Розділ 2 (аналітична частина – аналізується предмет дослідження, розглядаються методичні аспекти теми).

Розділ 3 (прикладна частина – обґрунтовуються напрями і заходи з удосконалення предмета дослідження).

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

Кожний розділ основної частини починається з нової сторінки, а підрозділ розпочинають на тій сторінці, на якій закінчився попередній.

Вступ.

Вступ можна розглядати як розгорнуту анотацію до підготовленої до захисту кваліфікаційної роботи. У ньому зазначається методичний апарат дослідження, що складається з обґрунтування актуальності обраної теми, формулювання мети та завдань дослідження, предмета і об'єкта дослідження, методичної основи й інформаційної бази, практичного значення отриманих результатів тощо.

Текст вступу починається з обґрунтування **актуальності теми** дослідження, під якою розуміється міра її важливості в даний момент для розв'язання певної проблеми. Важливість дослідження полягає в обґрунтуванні позитивного ефекту, що може бути досягнутий у результаті вирішення визначеного наукового або практичного завдання.

Чітке формулювання проблеми дослідження визначає його стратегію і напрям наукового пошуку. Щоб показати стан розробленості обраної теми, робиться короткий огляд літератури, який являє собою нарис основних етапів і переломних періодів у розвитку наукової думки з проблеми, що досліджується. Він повинен показати ґрунтовне знайомство здобувача вищої освіти зі спеціальною літературою, його уміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти істотне, оцінювати раніше зроблене іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані дослідження теми українськими і зарубіжними авторами.

Мета і завдання дослідження. На основі сформульованої проблеми, встановлюється мета і завдання дослідження. **Мета дослідження** – це те, що має бути досягнуто за підсумками виконання кваліфікаційної роботи. Це той науковий результат, який повинен бути отриманий наприкінці дослідження. Формулювання мети дослідження зазвичай починається словами «удосконалити ...», «обґрунтувати ...», «виявити ... (методику, модель, критерії, вимоги, основи тощо)», «проаналізувати і узагальнити досвід...», «виявити можливості використання чого-небудь у практиці туристично-рекреаційної роботи» тощо.

Сформульована мета дослідження визначає його завдання, які частіше за

все виступають як часткові, порівняно самостійні цілі.

Завдання кваліфікаційної роботи логічно витікають із її загальної мети і розглядаються як основні етапи роботи здобувача вищої освіти. Найчастіше такі завдання формулюються у формі переліку. Наприклад: «Виходячи з вказаної мети дослідження, його основними завданнями є: 1) вивчити..., 2) виявити..., 3) дослідити..., 4) критично оцінити..., 5) визначити..., 6) розробити..., 7) обґрунтувати..., 8) перевірити..., 9) удосконалити» тощо. Перелік завдань дослідження визначається послідовністю, що зумовлена внутрішньою його логікою. Формулювання завдань необхідно робити як можна точніше, оскільки опис їхнього вирішення повинен скласти зміст розділів кваліфікаційної роботи.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єкт – це головне явище, процес або сфера діяльності, в межах яких виникає дослідницька проблема і здійснюється наукове пізнання. Це та частина практики або наукового знання (якщо дослідження теоретичне), з якою здобувач вищої освіти має справу. При формулюванні об'єкта дослідження потрібно знати, що він повинен співпадати з його темою.*

Предмет дослідження знаходиться у межах об'єкта. *Це конкретний аспект, властивість або взаємозв'язок об'єкта, який безпосередньо аналізується, описується або пояснюється в межах наукового дослідження. Саме предмет визначає фокус дослідницької роботи та формує її зміст. Один і той же об'єкт може слугувати предметом різних досліджень.*

Методи та інформаційна база дослідження. Наводиться перелік методів дослідження, які використовувалися для реалізації завдань кваліфікаційної роботи. Потрібно також вказати **інформаційну базу дослідження**, яку складають відповідні законодавчі та нормативні документи, офіційні статистичні матеріали, літературні джерела, а також фактичні дані конкретних підприємств (установ, організацій).

Практичне значення та апробація результатів дослідження. Зазначають **практичне значення одержаних результатів**, тобто інформацію про те, яке значення будуть мати одержані результати проведеного дослідження для розвитку підприємства (установи, організації), туристично-рекреаційного комплексу держави чи регіону. Також наводиться інформація про **апробацію результатів дослідження**, тобто перелік наукових конференцій, семінарів, круглих столів та інших заходів, де доповідалися та одержали позитивну оцінку результати досліджень.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Вказується, що кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує ... найменування, містить ... таблиць, ... рисунків, ... додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на ... сторінках друкованого тексту.

Вищезазначені структурні компоненти слід виділити у вступі жирним шрифтом за окремими абзацами:

Актуальність теми.

Мета і завдання дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження.

Методи та інформаційна база дослідження.

Практичне значення та апробація результатів дослідження.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.

Розділ 1 – це теоретична частина. В розділі 1 здійснюється науково-теоретичне обґрунтування теми дослідження з посиланням на використані положення наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, а також відповідний нормативний матеріал.

Потрібно розкрити зміст явища, що досліджується. Подається кваліфікований і добре обґрунтований аналіз сучасної наукової літератури, законодавчих і нормативних актів з питань, що розглядаються у роботі. Цей аналіз повинен носити дискусійний характер з посиланнями на точки зору конкретних авторів, а також слід розкрити власне бачення і трактування цього питання автором роботи; виявити невирішені проблеми, які потребують розв'язання у теоретичному, методичному та прикладному планах.

Висновки, одержані та сформульовані в результаті дослідження у розділі 1, мають обов'язково у подальшому інтерпретуватися у наступних частинах роботи. Тому важливе місце в даному розділі посідає викладення прийомів аналізу визначених проблем, які будуть використовуватися у наступних частинах роботи. Автор має продемонструвати свою обізнаність з методами аналізу і на основі їхнього критичного огляду обґрунтувати вибір найпридатнішого для обраного напрямку дослідження.

Розділ 2 – це аналітична частина. У цьому розділі предмет дослідження аналізується на матеріалах суб'єктів туристичної та рекреаційної діяльності, розглядаються методичні та практичні аспекти теми.

Обов'язковою передумовою підготовки цієї частини роботи є кваліфіковане використання, опрацювання й аналіз фактичних, розрахункових і прогнозних даних конкретного підприємства. Важливо, щоб власні висновки й узагальнення, що одержані та сформульовані автором у розділі 1 роботи, знайшли практично-аналітичну адаптацію у розділі 2.

Здобувач вищої освіти повинен також показати глибокі знання діючої практики, посилаючись на затверджені відповідні законодавчі та нормативні акти, дати їм критичну оцінку, визначити шляхи вдосконалення туристично-рекреаційної діяльності. Саме тут автор має на основі обраної проблеми показати свою здатність аргументувати власну думку і точку зору, дати наукову інтерпретацію процесам і явищам у сфері туризму і рекреації. Важливо також у цьому розділі застосувати різноманітні методи дослідження, збирання й опрацювання інформації.

Розділ 3 – це проектна частина. У ньому обґрунтовуються напрями і заходи з удосконалення предмета дослідження. Завершальна частина кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти має містити опрацьовані й науково обґрунтовані пропозиції автора щодо можливих шляхів і напрямів вирішення даного питання на сучасному етапі розвитку туристичної індустрії.

Аргументація цих пропозицій має бути конкретною, підтвердженою відповідними розрахунками, науковими положеннями та викладками. Тут же слід показати, яким чином і в який спосіб можна використати в перспективі найголовніші висновки, що були одержані в аналітичній частині роботи.

Висновки. У цій частині роботи викладаються: головні підсумки проведеного дослідження; дається оцінка отриманих результатів роботи з урахуванням передових тенденцій досягнення поставленої мети; передбачувані сфери використання результатів виконаної роботи; її організаційна значущість. Текст висновків рекомендовано викладати за пунктами. Висновки обов'язково повинні містити пропозиції щодо використання результатів дослідження.

Список використаних джерел. Включає перелік використаних літературних та інших джерел (нормативні документи, статистичні дані, інформація з Інтернету, електронних бібліотек), що були використані здобувачем вищої освіти при виконанні кваліфікаційної роботи. Він оформляється відповідно до стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Додатки. На кожному документі проставляється слово «додаток» і його порядок згідно з алфавітом. У додатках розміщується матеріал, який є необхідним для підтвердження достовірності й реальності використаної інформації, а саме:

- установчі документи підприємства, на матеріалах якого виконувалася кваліфікаційна робота;
- ілюстрації або таблиці з великим обсягом (сторінка і більше), узагальнений аналіз яких проведений в основній частині;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (таблиці, формули, розрахунки; методики, схеми, малюнки та ін.).

У випадку, якщо здобувач вищої освіти брав участь у конференціях, в додатках наводяться ксерокопії програм конференцій та тези доповідей, а також за наявності, наукові статті.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня виконується обсягом 2,0-2,5 авторських аркушів (40-45 сторінок), при цьому до обсягу кваліфікаційної роботи не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення у межах $\pm 10\%$.

Рекомендуються такі приблизні обсяги (у сторінках) структурних елементів кваліфікаційної роботи, наведених у порядку розташування:

Інформаційно-вступна частина	
Вступ	3
Розділ 1 основної частини	8-10
Розділ 2 основної частини	16-18
Розділ 3 основної частини	10-12
Висновки	3
Список використаних джерел	Не менше 40 джерел
Додатки	

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Викладання тексту роботи повинно бути логічним, аргументованим, стилістично вірним з використанням наукової професійної мови. При остаточному редагуванні кваліфікаційної роботи слід вилучити все зайве, що заважає чіткому і точному висвітленню питань: повторення, відхилення від теми, багатослів'я.

Оформлення змісту.

Зміст – це путівник з кваліфікаційної роботи, в якому містяться назви всіх її структурних елементів, а також заголовки розділів та підрозділів основної частини. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати або давати їх в іншому формулюванні, послідовності, у порівнянні із заголовками в тексті, не допускається.

Навпроти кожного заголовка проставляють номер сторінки, з якої починається викладення відповідного розділу, підрозділу.

Заголовки однакових рівнів рубрикації необхідно розташувати один під одним. Заголовки кожного подальшого рівня зміщують на три-п'ять знаків праворуч по відношенню до заголовків попереднього рівня. Усі заголовки починають з великої літери без крапки в кінці. Останнє слово кожного заголовка з'єднують з відповідним йому номером сторінки в правому стовпці змісту.

Там, де це дозволяє зміст роботи, доцільно дотримуватися принципу рівномірного розміщення матеріалу за розділами та підрозділами. Текст роботи слід розподіляти на абзаци, виділяючи приблизно рівні та відокремлені за змістом частини.

Оформлення тексту.

Текст роботи має бути написаним на одній стороні стандартного білого аркуша А4 (210x297 мм) з дотриманням таких розмірів поля: верхнє, нижнє – не менше 20 мм, лівє – не менше 30 мм, правє – не менше 10 мм. Не допускається виділення поля будь-якими рамками.

Не використовуються у тексті виділення **жирним шрифтом** (окрім слів «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «РОЗДІЛ 3», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» назв: розділів, підрозділів, таблиць, додатків) і *курсивом* (окрім слів «Таблиця» і «Продовж. табл.»).

Текст роботи, заголовки, таблиці, рисунки, додатки мають бути виконані одним кольором. У роботі не допускаються стилістичні, орфографічні та граматичні помилки. В разі сумнівів рекомендується користуватися останніми виданнями українського правопису, орфографічними словниками. Терміни, що використовуються у тексті, мають відповідати науковому стилю. Так, наприклад, згідно з нормами наукової етики при інтерпретації думок, обґрунтуванні наукової позиції неписаним правилом вважається, щоб автор виступав від першої особи у множині («ми вважаємо», «на наш погляд», «нами одержано»), а краще слід використовувати знеособлені форми –

«доцільно», «спостерігається», «пропонується» тощо.

У кваліфікаційній роботі можуть застосовуватися графічні **скорочення** слів і словосполучень, що вимовляються повністю і скорочуються лише на письмі. Вони мають відповідати діючим стандартам з бібліотечної і видавничої справи. Допускаються загальноприйняті скорочення: рр. – роки; та ін. – та інші; коп. – копія; і т. д. – і так далі; напр. – наприклад; грн – гривня тощо. Допускається також використання абrevіатури занадто довгих словосполучень, попередньо навівши їхню повну назву, наприклад, «товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)». Незалежно від цього за першої появи цих елементів у тексті роботи наводять їхню розшифровку.

Оформлення заголовків.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи («**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ 1**», «**РОЗДІЛ 2**», «**РОЗДІЛ 3**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**» друкують великими літерами, **жирним шрифтом**, по центру рядка.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів розміщуються по центру, підрозділів – симетрично до тексту, не підкреслюються, пишуться без крапки в кінці. Переноси слів в заголовках не допускаються.

Номер розділу ставлять після слова **РОЗДІЛ (жирним шрифтом)**, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) **жирним шрифтом**, з абзацного відступу в підбір до тексту. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між назвою структурної частини та назвою підрозділу має становити один рядок. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок, між попереднім текстом і наступним заголовком – два рядки. Відстань між рядками заголовка приймають такою, як у тексті. Не дозволяється розміщувати заголовок у нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один-два рядки тексту. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи потрібно починати з нової сторінки, але остання сторінка розділу повинна бути заповнена не менше ніж на половину.

Нумерація сторінок.

Сторінки кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами впродовж усього тексту. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці (рисок). Титульний аркуш включається до загальної нумерації і вважається першою сторінкою, але номер сторінки на ньому не ставиться. Далі розміщується інформаційно-вступна частина, номери на них не ставляться. Наступним розміщується *зміст роботи*, з якого і розпочинається нумерація (цифрою 4). Нумерації підлягають не лише сторінки основного тексту, але й сторінки списку використаних джерел.

Оформлення аналітичного та ілюстративного матеріалу (таблиць і рисунків).

Таблиці і рисунки необхідно розміщувати таким чином, щоб їх можна

було розглядати, не повертаючи аркушів. Якщо це неминуче, то вони мають бути підшиті так, щоб для їхнього розглядання текст треба було повернути по годинниковій стрілці.

Основну масу цифрової інформації роботи оформляють у таблицях. Вони мають у стислому вигляді відображати потрібні показники, бути негроміздкими і доступними. Кожна таблиця супроводжується текстом, який частково або повністю має знаходитись попереду таблиці. В тексті наводять аналіз показників таблиці, який закінчують висновком і пропозицією щодо покращення наведених показників.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для неї на попередній сторінці недостатньо. На всі таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання у тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено. *Наприклад:* «... у табл. 1.2». Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: див. табл. 1.2.

Нумерують таблиці у розрізі розділів роботи, номери яких складають із двох арабських цифр; перша – номер розділу, а друга – порядковий номер таблиці в цьому розділі. Наприклад, другий розділ, третя таблиця: *Таблиця 2.3.*

Розміщення номера таблиці – праворуч на сторінці над назвою таблиці, незалежно від орієнтації сторінки. При цьому слово *таблиця* пишеться курсивом і ставиться її номер, у кінці номера крапка не ставиться.

Таблиця повинна мати тематичний заголовок, згідно з її змістом. Назву таблиці наводять по центру рядка з великої літери **жирним шрифтом**, у кінці назви таблиці крапку не ставлять.

Бажано таблицю розмістити на одній сторінці без переносу. Якщо це неможливо, то при переносі на обох сторінках пишуть номери колонок і тоді на другій сторінці назву їх не повторюють, а над таблицею справа пишуть «*Продовж. табл. ...*». Також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з малих літер, якщо вони є продовженням речення заголовка (наприклад, заголовок «Прибуток», а підзаголовки: «на одного внутрішнього туриста», «на одного в'їзного туриста» і т. д.), і з великої, якщо вони є самостійними реченнями.

Крім таблиць, у роботі можуть бути рисунки. Рисунок розміщують після першого посилання на нього в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для нього на попередній недостатньо. При посиланні на рисунок доцільно використовувати звороти типу: «... як це видно з рис. 1.2», або «як це показано на рис. 1.2». Одночасно можливим є посилання на таблиці та ілюстрації у вигляді виразу в круглих дужках. *Наприклад:* (табл. 1.2), (рис. 2.4).

Назву вказують внизу рисунка, після номера, на тому ж рядку. Нумерація здійснюється послідовно за кожним розділом (внизу) під рисунком (схемою): 2.1; 2.2; 2.3 і т. д. малими літерами (крім першої великої) по центру рядка, в кінці назви рисунку крапку не ставлять. *Наприклад:* Рис. 1.1. Назва...

Рисунок відокремлюють від подальшого тексту роботи вільним рядком. Ілюстрації в кваліфікаційній роботі повинні бути: по тексту – чорним кольором шрифту, в додатках – можливі кольорові.

При **посиланні на використані джерела** вказують порядковий номер за списком використаних джерел у квадратних дужках, наприклад, [15]. Якщо джерело цитують, то цитата оформлюється у відповідності з правилами передачі прямої мови; в кінці цитати ставиться номер використаного джерела та номер сторінки, де розміщена використана цитата, наприклад [10, с. 21] або декілька джерел і сторінок, наприклад [10, с. 21; 15, с. 405-406].

Список використаних джерел. У ході виконання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен фіксувати бібліографічні описи використаних ним джерел. Основними елементами бібліографічного опису є: прізвище автора; назва книги; місце випуску (місто); назва видавництва; рік випуску; загальна кількість сторінок або сторінки, на яких надруковані статті чи інші складові таких джерел, як книги, журнали, газети тощо. Бібліографічні посилання необхідно давати на останнє видання даного джерела.

Бібліографічний опис оформлюється згідно з національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерела розміщуються в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Нормативна база на початок списку не виноситься, а розміщується в алфавітному порядку.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено в додатку Д.

Здобувачам вищої освіти до списку використаних джерел рекомендовано включити власні наукові праці з посиланнями на них за ходом викладу тексту роботи.

На останній сторінці списку використаних джерел автор кваліфікаційної роботи ставить свій **підпис і дату закінчення роботи** (до подання на кафедру та рецензування).

Особливості оформлення додатків.

Допоміжні або додаткові матеріали, які ускладнюють текст основної частини кваліфікаційної роботи, вміщують в додатках. Їх слід оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований посередині рядка вгорі малими літерами з першої великої. Над заголовком (також посередині) малими літерами з першої великої повинно бути надруковане слово «Додаток ____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначити великими літерами українського алфавіту за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. *Наприклад*, додаток А, додаток Б і т. д. Коли для нумерації додатків не вистачає літер алфавіту, пропонується використовувати загальноприйнятий спосіб: за додатком Я слідує додатки АА, АБ, АВ і т. д.

Кожний додаток може бути розділений на декілька складових елементів. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку. Якщо додаток – документ, який складається з декількох сторінок, то на першій сторінці підписується: Додаток А, а на решті сторінок додатку (також посередині) пишеться – Продовження додатку А.

Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи, рецензія, замовлення і відгук підприємства, один примірник реферату кваліфікаційної роботи вкладаються у конверт, який наклеюється на зворотну сторінку лівої обкладинки роботи.

Після редагування виправлень і доповнень текст роботи здобувач вищої освіти подає в роздрукованому вигляді. Остаточний варіант кваліфікаційної роботи подається на кафедру в твердій палітурці.

Відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим вимогам, визначених державним стандартом ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура та правила оформлення», забезпечується шляхом проведення нормо-контролю науково-педагогічним працівником, який має відповідне навчальне навантаження.

Дотримання наведених вимог щодо оформлення текстової частини є умовою для проходження нормо-контролю та допуску кваліфікаційної роботи до захисту перед ЕК. *Окремо вимоги нормо-контролю наведено в додатку Е.*

5. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги до реферату.

Написання реферату – заключний етап виконання кваліфікаційної роботи перед поданням її до захисту. Призначення реферату – ознайомлення рецензента та членів екзаменаційної комісії з методикою дослідження, фактичними результатами й основними висновками кваліфікаційної роботи. Реферат друкують державною мовою.

Структура реферату.

Структура реферату складається із розділів: «Основний зміст», «Висновки», «Список опублікованих праць за темою кваліфікаційної роботи» й анотацій українською та англійською мовами. При цьому на початку реферату наводиться інформація щодо структури, кількості таблиць, рисунків, використаних джерел, додатків.

В основному змісті стисло викладається сутність кваліфікаційної роботи за розділами, він має дати повне і переконливе уявлення про виконану роботу, її зміст і побудову.

Висновки складає стисла інформація про підсумки виконаної роботи, яка повинна відповідати загальним висновкам кваліфікаційної роботи.

Список опублікованих праць подають відповідно до нормативних вимог з обов'язковим наведенням назв праць і прізвищ співавторів.

На останніх сторінках реферату розміщують анотації українською та англійською мовами обсягом до 0,5 сторінки друкованого тексту – ідентичного змісту (інформація про основні ідеї та висновки роботи).

Анотації складаються за формою, яка має такий зміст: прізвище та ініціали автора; тема роботи; установа, де відбудеться захист; місто, рік; основні ідеї, результати та висновки кваліфікаційної роботи. Виклад матеріалу в анотації повинен бути стислим і точним. Належить використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. Необхідно використовувати стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів.

Після кожної анотації наводять ключові слова відповідною мовою. Ключовим словом називається слово або стійке словосполучення із тексту анотації, яке з точки зору інформаційного пошуку несе змістове навантаження. Загальна кількість ключових слів має бути не меншою трьох і не більшою п'яти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують у рядок, через кому.

Оформлення реферату.

Реферат оформляють за правилами, встановленими для кваліфікаційних робіт, із урахуванням певних особливостей.

Рекомендований обсяг реферату (без обкладинки й анотацій) – 4 сторінки формату А4 при друкуванні з одинарним інтервалом із використанням текстового редактора Word з розміщенням від 40 до 44 рядків на сторінці. Кегль

Times New Roman, розмір кегля – 14.

На лицьовій стороні обкладинки реферату подаються: назва навчального закладу, де буде проведено захист; індекс УДК; прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти; назва роботи; кваліфікація (Бакалавр з туризму і рекреації); місто, рік. На зворотному боці обкладинки реферату вказується кафедра, відповідальна за реалізацію освітньо-професійної програми; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я й по-батькові наукового керівника, його місце роботи та посада; місце роботи, посада, прізвище й ініціали рецензента; дата, час проведення захисту, адреса організації; підпис консультанта з нормо-контролю.

Номери сторінок проставляються у центрі верхнього поля сторінки. Нумерація починається з цифри 1 на сторінці, де міститься загальна характеристика роботи. Структурні частини реферату не нумерують, їхні назви друкують великими літерами симетрично тексту.

Приклад оформлення реферату наведено в *додатку Ж*.

Видання реферату.

Реферат виготовляють друкарським способом і видають у вигляді брошури тиражом 8 примірників (1 – у кваліфікаційну роботу, 1 – у бібліотеку; 4 – голові та членам ЕК, 1 – здобувачу вищої освіти, 1 – науковому керівникові). Формат видання 145x215 мм (формат паперу і частка аркуша 60x90/16) з друкуванням тексту на обох боках аркуша.

6. ПОДАННЯ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Процедура подання та захисту кваліфікаційної роботи

До кваліфікаційної роботи додаються відгук наукового керівника, який є складовою частиною подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи та відгук підприємства, на матеріалах якого виконувалася робота. У відгуках визначається актуальність теми, дається змістовна характеристика кожного розділу, робиться висновок про теоретичний рівень, глибину дослідження, цінність конкретних рекомендацій та ступінь їхнього обґрунтування. Відгуки закінчуються рекомендацією до захисту кваліфікаційної роботи перед ЕК. Кваліфікаційна робота з відгуками подається завідувачу кафедри за 10 днів до початку захисту.

З метою встановлення відповідності кваліфікаційних робіт вимогам до оформлення, змісту та структури, а також перевірки готовності здобувачів до захисту кваліфікаційних робіт кафедрою проводиться їх попередній захист.

Попередній захист кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти відбувається прилюдно на засіданні кафедри у присутності науково-педагогічних працівників кафедри.

Процедура попереднього захисту складається з:

– доповіді здобувача вищої освіти, в якій стисло викладається мета, зміст проведеного дослідження, проблеми та завдання, які викладені в кваліфікаційній роботі, доповідь має супроводжуватись презентацією;

– обговорення роботи, під час якої здобувач вищої освіти дає відповіді на поставлені питання.

За результатами попереднього захисту кафедра ухвалює рішення про якість виконаних кваліфікаційних робіт, за необхідності робить зауваження і надає відповідні висновки щодо їхнього допуску до захисту в ЕК.

Після цього кваліфікаційна робота направляється на рецензування у науково-дослідну установу, відомства туризму і рекреації, підприємства сфери туристичної діяльності, інші заклади вищої освіти та кафедри університету спорідненого профілю. Рецензія має містити оцінку роботи та рекомендацію до захисту і присвоєння відповідної кваліфікації.

Кваліфікаційні роботи, в яких виявлені суттєві недоліки у прийнятих рішеннях, обґрунтуваннях, розрахунках та висновках, ознаки академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, інші порушення академічної доброчесності, до захисту в ЕК не допускаються. Рішення про це приймається на засіданні кафедри, витяг з протоколу засідання кафедри разом зі службовою запискою завідувача кафедри подаються декану факультету.

Кваліфікаційна робота захищається перед Екзаменаційною комісією (ЕК). Випускник готує до захисту реферат, доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді таблиць і рисунків, які унаочнюють результати дослідження. Нумерація таблиць та рисунків ілюстративного матеріалу – наскрізна.

Необхідну кількість та зміст ілюстративного матеріалу автор визначає самостійно, але погоджує його з науковим керівником (що фіксується підписом

під прізвищем автора). Такий матеріал оформляється у 5 примірниках в окремих папках. Зразок оформлення *титольної сторінки ілюстративного матеріалу розміщено в додатку 3*.

Порядок захисту кваліфікаційної роботи визначається «Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Полтавському державному аграрному університеті» (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproatestaciyutaek2.pdf>).

Під час публічного захисту на відкритому засіданні ЕК здобувач вищої освіти доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів ЕК та інших присутніх на захисті фахівців.

Для викладення основних положень кваліфікаційної роботи автору надається 7-10 хвилин. Зміст доповіді на захисті кваліфікаційної роботи повинен бути безпосередньо пов'язаний з ілюстративним матеріалом. Як заключні фрази можна рекомендувати слова: *«Доповідь закінчена. Дякую за увагу»*. Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на запитання усіх членів ЕК, а також присутніх на захисті осіб. Після відповідей на запитання членом комісії робиться експертиза змісту та оформлення кваліфікаційної роботи.

Результати захисту кваліфікаційної роботи оголошуються у день захисту після оформлення протоколів засідання ЕК. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

6.2. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів виконання та публічного захисту кваліфікаційної роботи відбувається за такими загальними критеріями:

– оцінка «відмінно» (90-100 балів; А – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі: зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їхній основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції; результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти виявив глибоке розуміння основних проблем досліджуваної ним теми, досконале володіння її матеріалами, дав кваліфіковані відповіді на задані йому питання і подав істотні докази на захист висунутих у роботі окремих положень та висновків;

– оцінка «добре» (74-89 балів; С або В – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі: зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими; результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти виявив добре розуміння проблем досліджуваної ним теми, володіння її матеріалами, дав кваліфіковані відповіді

на задані йому питання;

– оцінка «задовільно» (60-73 бали; E або D – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі: розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та/або статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їхнього обґрунтування; результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти вірно сформулював головні проблеми теми роботи, але правильно відповів не на всі поставлені йому питання;

– оцінка «незадовільно» (1-59 балів; FX або F – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі: не дотримано більшість вимог, визначених програмою атестації; кваліфікаційна робота має компілятивний характер з елементами переписування першоджерел, більша частина кваліфікаційної роботи містить поверховий опис конкретних явищ, положень, показників; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти не виявив знань основних положень, не зміг відповісти на суттєві питання з теми дослідження.

Критерії оцінювання результатів виконання кваліфікаційної роботи (0-59 балів): чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи загалом (0-30 балів); науковість стилю викладення (0-15 балів); відсутність орфографічних і синтаксичних помилок (0-5 балів); правильне оформлення роботи відповідно до стандартів (0-9 балів).

Критерії оцінювання результатів публічного захисту кваліфікаційної роботи (0-41 бал): якість ілюстративного матеріалу (презентації) до доповіді по темі кваліфікаційної роботи (0-11 балів); вміння аргументовано і лаконічно викласти основні результати дослідження (0-10 балів); повнота та вичерпність відповідей на питання членів ЕК (0-20 балів).

Підсумкова оцінка кваліфікаційних робіт здійснюється за шкалою, наведеною в табл. 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання кваліфікаційних робіт: ЄКТС та 4-х балова

Сума балів за виконання кваліфікаційної роботи та її захист	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-х баловою шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним виконанням кваліфікаційної роботи

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алієва-Барановська В. М., Дахно І. І. Міжнародний туризм : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2020. 344 с.
2. Антоненко В., Хуткий В. Музеї як туристичний ресурс: культурнопросвітницькі проекти в сучасному культурному просторі туристичної дестинації. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Туризм. 2021. Том 4, № 2. URL: <http://tourism.knukim.edu.ua/article/view/249698>.
3. Антоненко В., Хуткий В., Мельник Д. Туристичний потенціал замкового туризму в Подільсько-Буковинському туристичному кластері. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Туризм. 2021. Том 4, № 2. URL: <http://tourism.knukim.edu.ua/article/view/249698>.
4. Аріон О. В. Географія туризму : навч. посіб. Київ : ПАТЕРИК, 2019. 252 с.
5. Баженова С., Пологовська Ю., Канцур І. Розвиток готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-22>.
6. Банєва І. О., Величко О. В. Сучасні підходи до організації готельно-ресторанного бізнесу. *Modern Economics*. 2022. № 36. С. 6-11. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V36\(2022\)-01](https://doi.org/10.31521/modecon.V36(2022)-01).
7. Барна М. Ю., Гліненко Л. К., Дайновський Ю. А. Маркетингові дослідження у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу: проблеми і недоліки. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2021. № 1. С. 5-17. URL: <https://doi.org/10.36477/tourismhospsee-1-1>.
8. Благун І., Румянцева І. Аналіз сучасних тенденцій розвитку туризму в Україні в кризових умовах. *Věda a perspektivy*. 2024. № 2. С. 56-65. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-2\(33\)-56-65](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-2(33)-56-65).
9. Бондаренко Л. А. Інструменти підвищення якості туристичних послуг в умовах конкуренції. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2021. Вип. 13. С. 167-173. DOI: 10.26565/2310-9513-2021-13-17.
10. Боруцька Ю. З. Практикум із методики створення еколого-туристичних стежок і маршрутів (з елементами сільського зеленого туризму) : навч.-метод. посіб. Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету. Львів, 2020. 166 с.
11. Брич В. Я. Організація готельно-ресторанної справи : навч. посіб.: за заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 484 с.
12. Брич В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. *Економічний аналіз*. 2020. № 4. С. 23-30.
13. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В. Інноваційні технології в туризмі : навч. посіб. Харків : Харків. нац. ун-т міськ. госп. ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.

14. Гаврилюк С. П. Сучасні тренди розвитку туристичного підприємництва в Україні. Регіональний туризм: сучасні виклики та перспективи розвитку : колективна монографія / В. Г. Алькема [та ін.]; ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». Київ : Університет «КРОК», 2022. С. 117-154.
15. Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.
16. Гапоненко Г. І., Євтушенко О. В. Економіка туристичного підприємства : методичні рекомендації до вивчення дисципліни (для студентів спеціальності 242 «Туризм»). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 72 с.
17. Глубоченко К. О., Дорошенко О. М. Аналіз сучасного стану ринку та перспективи туристичних послуг в Україні. *Modern Economics*. 2021. № 30. С. 71-75.
18. Головня О. М., Ставська Ю. В. Міжнародний туризм : навч. посіб. Вінниця : ТОВ «Друк», 2020. 316 с.
19. Гончаренко Н. Г. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підставі економічного аналізу господарської діяльності підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 30. С. 52-54. URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/12.pdf.
20. Горіна Г. О. Міжнародний туризм : навч. посіб. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Львів : Магнолія 2006, 2023. 143 с.
21. Дехтяр Н. А. Світовий ринок туристичних послуг і пріоритети розвитку туризму в Україні : монографія. Харків : Лібуркіна Л. М., 2021. 469 с.
22. Джинджоян В. В. Аналіз туристичних підприємств України в контексті реалізації соціальних функцій. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7897>.
23. Джинджоян В. В. Інноваційні технології в туризмі та гостинності : навч. посіб. / В. В. Джинджоян, Т. В. Тесленко, К. М. Горб ; ВНПЗ «ДГУ». 2-ге вид. Київ : Каравела, 2024. 339 с.
24. Джинджоян В., Горожанкіна Н., Бойко З. Основи туризмознавства : навч. посіб. Київ : ФОП Піча Ю. В., 2022. 246 с.
25. Доценко А. І. Географія туризму : навч. посіб. Київ : Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна», 2020. 177 с.
26. Доценко А. І. Туристичне країнознавство. Київ : Університет «Україна», 2022. 148 с.
27. Дребо О. І., Бабікова К. О. Еколого-економічна оцінка рекреаційно-туристичного природокористування. *Агроекологічний журнал*. 2020. № 1. С. 140-148. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.1.2020.201285>.
28. Дутка Г. Я., Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Кластерний аналіз діяльності суб'єктів туристичної діяльності: регіональний аспект. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2019. Том 29. № 1. С. 114-125.

29. Єгорова О. В., Крутько С. В. Аналіз галузевих підходів до запобігання банкрутству: на прикладі аграрних підприємств і туристичних операторів. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2, № 5. С. 7-14. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(5\)-1S](https://doi.org/10.60022/2(5)-1S).
30. Єгорова О. В., Скляр Г. П., Логвин М. М., Карпенко Н. М., Тютюнник Ю. М. Інноваційні методи проведення музейних екскурсій. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2, № 3. С. 22-28. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(3\)-3S](https://doi.org/10.60022/2(3)-3S).
31. Єгорова О. В. Аналіз ефективності діяльності у сфері сільського туризму. *Креативна особистість і модернізація туризму* : матеріали методологічного трансдисциплінарного семінару (м. Полтава, 3 грудня 2024 року) / за заг. ред. Г. П. Скляра. Полтава : ПУЕТ, 2024. С. 50-55.
32. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О. Соціологічний та статистичний аспекти досліджень розвитку туризму в Україні. *Туризм і рекреація в Україні у воєнний та повоєнний час* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 28 червня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 39-42.
33. Заваріка Г. М. Курортна справа : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] ; Київ : Центр учбової літератури, 2021. 263 с.
34. Загорянська О. Л. Екскурсійна діяльність як перспективний напрям розвитку туристичної галузі. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2020. № 3. С. 72-76.
35. Івашина Л., Бишовець Л. Воєнний стан: особливості організації готельно-ресторанного бізнесу на Черкащині. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2022. № 2 (6). С. 5-8. URL: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.2\(6\).2022.1](https://doi.org/10.32782/2708-4949.2(6).2022.1).
36. Інструкція з організації обліку музейних предметів: наказ Міністерства культури України № 580 від 21 липня 2016 р. / *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text>.
37. Карюк В. І. Цифровізація економіки як передумова розвитку регіонального туризму в Україні за сучасних умов. *Регіональний туризм: сучасні виклики та перспективи розвитку* : колективна монографія / В. Г. Алькема [та ін.]; ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». Київ : Університет «КРОК», 2022. С.155-190.
38. Каткова Т. І. Статистичний аналіз ринку туристичних послуг України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. 2021. Випуск 30. С. 159-164.
39. Кізюн А. Г., Гуцал Л. А., Цуркан І. М. Аналіз розвитку індустрії туризму в Україні в умовах російсько-української війни. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. № 8. С. 79-87. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1406>.
40. Ковальчук Є. І., Надольська В. В. Музезнавство : навчально-методичні матеріали для підготовки бакалавра спеціальності 027 «Музезнавство, пам'яткознавство» освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент, культурний туризм». Луцьк, 2022. 60 с.

41. Ковешніков В. С., Матвієнко А. Т. Разметова О. Г. Організація готельно-ресторанного господарства : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 564 с.
42. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
43. Кузишин А. В. Історія туризму : навч. посіб. Тернопіль : РВВ Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2017. 232 с.
44. Кулібаба А., Рудич А. Особливості організації статистичного спостереження діяльності туроператорів. *Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти* : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 трав. 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 126-130.
45. Кушнірук В., Величко О., Коваль О. Управління бізнес-процесами в готельно-ресторанному бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-65>.
46. Кушнірук Г. В. та ін. Стратегії сталого розвитку в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі: можливості і проблеми запровадження в Україні : колективна монографія, за ред. д-ра іст. наук, проф. Чепурди Г. М. Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2021. 189 с.
47. Лавренко В. Практичне музеєзнавство. Дніпро : ЛІРА, 2023. 116 с.
48. Левицька І. В., Басюк Д. І., Климчук А. О., Тарасюк Г. М., Москвічова О. С. Економіка туризму : навч. посіб. Житомир, 2020. 488 с.
49. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму : навч. посіб. (спец. «Туризм»). Суми : ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2018. 372 с.
50. Любіцева О. О., Шпарага Т. І. Музейний туризм : навч. посіб. Київ, 2021. 150 с.
51. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
52. Мальська М. П., Бордун Ю. О., Антонюк Н. В. Медичний і оздоровчий туризм (міжнародні та національні аспекти) : навч. посіб. / М. П. Мальська ; М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Київ : Каравела, 2022. 232 с.
53. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 184 с.
54. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 224 с.
55. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика : підручник. Київ : ЦУЛ, 2019. 544 с.

56. Мальська М. П. Кризовий менеджмент в туризмі: теорія, методологія та практика : навч. посіб. Crisis management in tourism: theory, methodology and practice. Київ : SBA-Print, 2019, 166 с.
57. Мальська М. П., Малюга Л. А., Масюк Ю. О. Міжнародний курортний спа-менеджмент : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти ; М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Київ : Піча Ю. В., 2022. 275 с.
58. Мальська М. П., Мандюк Н. Л. Основи маркетингу у туризмі : підручник. Київ : ЦУЛ, 2019. 336 с.
59. Мальська М., Паньків Н., Ховалко А. Історія розвитку туризму : навч. посіб. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. 117 с.
60. Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л. Економіка туризму : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 544 с.
61. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 343 с.
62. Масюк Ю. О. Міжнародний курортний та СПА менеджмент : методичні рекомендації. Львів, 2020. 40 с.
63. Матюх С. А. Журба І. Є., Несторишен І. В. Економіка підприємств туристичної галузі: проблеми та перспективи розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 3. Т. 2. С. 7-12.
64. Мелконян Д. В., Яворська В. В. Статистика в туризмі : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 195 с.
65. Міхо О. І. Анімація в рекреації та туризмі : словник-довідник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 224 с.
66. Монастирський В. Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навч. посіб. ННВК «АТБ». Львів, 2022. 200 с.
67. Музеєзнавство, екскурсознавство, охорона пам'яток : метод. вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спец. 242 «Туризм» / Державний біотехнологічний університет; авт.-уклад. А. С. Лапченко. Харків, 2022. 24 с.
68. Небаба Н. О., Разінькова М. Ю., Стелюк Н. Ф. Економіка та фінанси готельно-ресторанного бізнесу. *Наукові перспективи*. 2022. № 9 (27). С. 260-269. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-9\(27\)-260-269](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-9(27)-260-269).
69. Ніколайчук О. А. Готельно-ресторанний бізнес : навч. посіб. / О. А. Ніколайчук, Н. С. Приймак, О. А. Сімакова, А. В. Слащева, Ю. А. Горайнова, Ю. М. Коренець, О. А. Боднарчук, О. А. Пусікова, Є. Г. Клевцов ; ред. О. А. Ніколайчук. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2022. 250 с..
70. Основи музеєзнавства : навч. посіб. / О. В. Виноградова, В. Г. Дарчук ; за ред. О. В. Виноградовою ; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Львів : Магнолія 2006, 2012. 183 с.
71. Офіційний сайт Департаменту культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації. URL: <https://www.adm-upravlinnya-kulturi->

pl.gov.ua/page/poltavskoyi-oblderzhadministraciyi.

72. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.

73. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

74. Офіційний сайт Комунального закладу «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради». URL: <https://poltavatourcenter.pl.ua/>.

75. Панченко Ю. В., Лугінін О. Є. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму: навч. посіб. Київ : ПАТЕРИК, 2019. 342 с.

76. Парфіненко А. Ю., Лиман С. І. Історія туризму : навч. посіб. Суми : Видавництво Університетська книга, 2020. 372 с.

77. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі : колективна монографія / за наук. ред. проф. Л. Ю. Матвійчук. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.

78. Петренко С. Аналіз інформаційного розвитку підприємств в сфері туризму. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2023. № 4 (10). С. 32-42. URL: <https://journals.chdtu.ck.ua/index.php/itsf/article/view/100>.

79. Підлужна О. Б., Колос З. В. Конкурентоспроможність в туризмі як провідний напрям сталого розвитку. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва*. Серія «Економічні науки». 2019. № 1. С. 469-477. URL: https://visen.knau.kharkov.ua/20191_45.html.

80. Положення про Музейний фонд України: постанова Кабінету Міністрів України № 1147 від 20 липня 2000 р. (редакція від 30 квітня 2024 р.) / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text>.

81. Про музеї та музейну справу: Закон України № 249/95-ВР від 29 червня 1995 р. (редакція від 10 серпня 2022 р.) / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

82. Про туризм: Закон України № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 р. (у редакції від 15 листопада 2024 р.) / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

83. Пузирьова П. В. Розвиток стратегічного партнерства на основі створення інноваційної бізнес-моделі повоєнного розвитку туризму в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. № 8 (254). С. 39-48.

84. Рекреаційні комплекси світу : конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач: А. Л. Помаз-Пономаренко. Харків : НУЦЗУ, 2020. 154 с.

85. Рекреаційні комплекси світу: навч. посіб. / І. Л. Полчанінова, М. М. Покогодна; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 107 с.

86. Романченко Ю. О., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Реалізація туристичних товарів і послуг: обліково-аналітичний аспект. *Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку України* : колективна монографія / за

ред. Антошкіної Л. І., Рунчевої Н. В., Горячої О. Л. Київ : Талком, 2020. С. 131-142.

87. Руденко С. Б. Музей як технологія : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 436 с.

88. Світлична В. Ю., Александрова С. А. Економіка готельно-ресторанного господарства : навч. посіб. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 142 с.

89. Світлична В. Ю., Александрова С. А. Економіка туризму : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 167 с.

90. Семенов В. Ф. Туристичне країнознавство : навч. посіб. / В. Ф. Семенов, О. В. Дишкантюк, В. Д. Олійник ; за ред. В. Ф. Семенова ; Одес. нац. екон. ун-т. 2-е вид., допов., випр. Херсон : Вид. Грінь Д. С., 2013. 392 с.

91. Семенюк Л. Л., Рудич А. І., Бірюкова О. В. Роль гастрономічного туризму у сталому розвитку готельно-ресторанної справи та підвищенні привабливості регіонів України. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 75. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6161>.

92. Сергієнко О., Баранова В. Аналіз інвестиційної привабливості туристичної галузі України. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2022. № 1(4). С. 49-61.

93. Серета Н., Піюренко І. Інноваційна діяльність в готельно-ресторанному бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-58>.

94. Сокол Т. Г., Фастовець О. О Регіональний вектор розвитку туризму в Україні. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2022. № 1(78). С. 132-144. DOI: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2022-1>.

95. Сокол Т., Доліч Є. Перспективи стандартизації та сертифікації в туристичному бізнесі України. *Регіональний туризм: сучасний стан та шляхи оптимізації* : матеріали І-ї Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2 квітня 2021 р.). Київ : Університет «КРОК», 2021. С. 117-118.

96. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство : підручник. Херсон : Олді-плюс, 2020. 808 с.

97. Стойка А. В., Горюнова К. А. Туроперейтинг : навч. посіб. Київ : МДУ, 2024. 182 с.

98. Тараненко Г. Г. Розвиток туризму в сучасних умовах: реалії та перспективи. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2022/92.pdf.

99. Топтун С., Рудич А. Шляхи підвищення ефективності туристичної діяльності. *Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти* : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 трав. 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 172-176.

100. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покоłodна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.

101. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач: О. В. Поступна. Харків : НУЦЗУ, 2020. 209 с.

102. Туроперейтинг : навч. посіб. / [В. Я. Брич, О. Є. Гарбера, О. Я. Гугул та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Брича ; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. Київ : Кондор, 2023. 275 с.

103. Тютюнник Ю. М. Вплив туристичної галузі на наповнення державного та місцевих бюджетів України. Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років (м. Полтава, 17-18 травня 2023 р.). Полтава : РВВ ПДАУ, 2023. С. 214-216.

104. Тютюнник Ю. М. Маркетингові інструменти дослідження ринку туристичних послуг. *Науковий вимір осмислення та пошуку оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий та управлінський аспекти* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 04-05 березня 2024 р. Київ : Академія праці, соціальних відносин та туризму, Вид-во АПСВТ, 2024. С. 262-263.

105. Тютюнник Ю. М. Проблематика запровадження нових стандартів якості у сфері гостинності в Україні. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 2. м. Полтава, 30-31 березня 2023 р. Полтава, 2023. С. 633-634.

106. Тютюнник Ю. М. Розподіл туристів в Україні за метою поїздки та видами туризму. *Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації* : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Харків, 21 лютого 2023 р.). Харків, 2023. С. 195-198.

107. Тютюнник Ю. М. Сучасні характеристики розвитку внутрішнього туризму в Україні. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін* : Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. С. 856-857.

108. Тютюнник Ю. М. Тенденції оподаткування туристичної галузі України в умовах військового стану. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін* : Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 27 жовтня 2022 р. Полтава, 2022. С. 1446-1447.

109. Тютюнник Ю. М. Тенденції розвитку вітчизняної індустрії туризму. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14-15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. С. 723-724.

110. Тютюнник Ю. М. Типи туристичних операторів як суб'єктів туристичної діяльності. *Актуальні питання сучасної економічної науки* :

матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 6 грудня 2022 р. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 226-228.

111. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Дорошенко О. О. Тенденції податкових надходжень від туристичної діяльності в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 78. С. 188-193. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/78_2024/37.pdf.

112. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В. Методичні аспекти аналізу факторів формування показника вартості туристичних пакетів. *Причорноморські економічні студії*. 2024. Випуск 85. С. 154-158. URL: http://bses.in.ua/journals/2024/85_2024/29.pdf.

113. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз підприємств : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.

114. Тютюнник Ю. М., Каптюх А. О. Світові тенденції розвитку спортивного туризму. *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 14-15 листопада 2024 р. : колектив авторів ; за заг. ред. проф. В. М. Зайцевої ; [Електронний ресурс]. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2024. С. 448-451.

115. Тютюнник Ю. М., Ковтун Л. А. Аналіз ліквідності та платоспроможності туристичної компанії. *Туризм і рекреація в Україні у воєнний та повоєнний час* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 28 червня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 145-149.

116. Тютюнник Ю. М., Сорочинська М. А. Екотуризм як форма долучення до природної та культурної спадщини. *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 14-15 листопада 2024 р. : колектив авторів ; за заг. ред. проф. В. М. Зайцевої ; [Електронний ресурс]. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2024. С. 451-455.

117. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Тенденції розвитку туристичного бізнесу в Україні в умовах військового стану. *Трансформація національної, закордонної моделей економічного розвитку та законодавства в умовах воєнного часу* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції ВНУ ім. Лесі Українки (м. Луцьк, 27-29 червня 2022 р.). Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. С. 289-291.

118. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Тенденції розподілу туристів в Україні за ознакою форм туризму. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку агропродовольчої сфери, індустрії гостинності та торгівлі* : тези доповідей Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., 2 листопада 2022 р. / Державний біотехнологічний університет. Харків, 2022. С. 289-291.

119. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Сорочинська М. А. Аналіз змін в оподаткуванні та фінансовому моніторингу суб'єктів туристичної діяльності. *Управління розвитком соціально-економічних систем* : Матеріали IX

Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті професора Григорія Євтіювича Мазнева) (м. Харків, 06-07 березня 2025 року). Харків : ДБТУ. Ч. 3. 2025. С. 278-280.

120. Тютюнник Ю. М., Удовиченко І. А., Федорченко Л. В. Динаміка показників діяльності музейних закладів Полтавської області. *Туризм і рекреація в Україні у воєнний та повоєнний час* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 28 червня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 150-152.

121. Тютюнник Ю. М., Шуліка Е. Ю. Правові аспекти регулювання діяльності у сфері сільського і зеленого туризму. *Управління розвитком соціально-економічних систем* : Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті професора Григорія Євтіювича Мазнева) (м. Харків, 06-07 березня 2025 року). Харків : ДБТУ. Ч. 3. 2025. С. 271-275.

122. Тютюнник Ю., Нужна І. Інвестиційно-фінансова складова бізнес-планування у сільському зеленому туризмі. *Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти* : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 трав. 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 181-184.

123. Тютюнник Ю., Тютюнник С. Динаміка податкових надходжень як індикатор відновлення сфери туризму в Україні. *Глобалізаційні процеси: виклики та рішення* : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, МГУ, 12 листопада 2024 р.). Одеса, 2024. С. 195-196.

124. Уварова Г. Ш. Роль туризму у просуванні національного і регіональних брендів України. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку* : матеріали ІІІ Міжнародної конференції (м. Київ, 2-3 грудня 2021 р.). Київ : Університет «КРОК», 2021. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE2021/paper/view/854>.

125. Уварова Г. Ш. Шляхи модернізації регіонального туризму в Україні на сучасному етапі. *Регіональний туризм: сучасний стан та шляхи оптимізації* : матеріали І-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2 квітня 2021 р.) Київ : Університет «КРОК», 2021. С. 124-127. URL: <https://conf.krok.edu.ua/RT/RT/paper/view/469>.

126. Уварова Г. Ш., Мелько Л. Ф. Туристичне країнознавство : навч. посіб. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2022. 410 с.

127. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму : навч. посіб. Київ : Альтер-прес, 2015. 320 с.

128. Устименко Л. М., Булгакова Н. В. Туристичне країнознавство : практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 48 с.

129. Хвостик Д., Рудич А. Особливості формування туристичних потоків. *Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти* : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 трав. 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 185-190.

130. Чир Н. В. Рекреаційна географія : навч-метод. посіб. Мукачєво : вид-во Дишкант С. Я., 2019. 156 с.
131. Шелеметьєва Т. В., Грєсь-Євреїнова С. В., Мамотєнко Д. Ю. Аналітичний інструмент стратегічного менеджменту: використання PEST-аналізу в туризмі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 53. С. 38-46. URL: https://bses.in.ua/journals/2020/53_2020/8.pdf.
132. Школа І. Менеджмент туризму : підручник / І. Школа, О. Корольчук. Київ : ПАТЕРИК, 2019. 464 с.
133. Шуліка Е. Ю., Єгорова О. В. Використання жестової мови при обслуговуванні туристів як забезпечення інклюзивності туристичного обслуговування. *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 14-15 листопада 2024 р.: колектив авторів ; за заг. ред. проф. В. М. Зайцевої. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2024. С. 524-527.
134. Щука Г. П. Туроперейтинг у питаннях та відповідях : навч. посіб. Берегове : ЗУІ, 2023. 99 с.
135. Юхновська Ю. О. Синергетична стратегія як основа управління розвитком потенціалу туристичної галузі України. *Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та вчених (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. Одеса : ОНЕУ, 2019. С. 150-153.
136. Ярьоменко С. Г. Туристичні ресурси України. Київ : Олді-Плюс, 2021, 472 с.
137. Global tourism sees upturn in Q3 but recovery remains fragile. UNWTO. November 2021. URL: <https://www.unwto.org/taxonomy/term/347>.
138. UNWTO Tourism Highlights, 2019 Edition. URL: <https://www.eunwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>.

ДОДАТОК А

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

1. Роль туризму у розвитку національної економіки.
2. Вплив сфери туризму на реалізацію цілей сталого розвитку.
3. Статистичний аналіз туристичного ринку України.
4. Формування стратегії розвитку смарт – туризму в Україні.
5. Просування мега – івентів великих міст України на міжнародний ринок.
6. Розроблення курортного продукту для міжнародного ринку лікувально- оздоровчого туризму.
7. Сучасний стан та перспективи розвитку заповідників й національних парків України як туристичних об'єктів.
8. Природоохоронні території як основа розвитку рекреаційного туризму в Україні.
9. Розробка туру вихідного дня в одному з туристських регіонів України.
10. Розробка стратегії конкурентоспроможності туристського підприємства.
11. Впровадження інноваційних технологій управління персоналом на туристичному підприємстві.
12. Формування маркетингової політики туристичного підприємства.
13. Розроблення екологічних маршрутів у дестинаціях Полтавщини.
14. Формування digital-компетентностей туристичного оператора.
15. Територіальний брендинг як інструмент підвищення інвестиційної привабливості.
16. Сучасні тенденції розвитку музейної справи в Україні.
17. Формування конкурентоспроможності туристичного регіону.
18. Інфраструктурне забезпечення розвитку туризму в регіоні.
19. Розвиток _____ (обрати вид: сільського зеленого, ділового, дитячого, екстремального, лікувально-оздоровчого, наукового, паломницького, пізнавального, рекреаційного, освітнього, гастрономічного) туризму в регіоні: стан та перспективи.
20. Оцінювання та регулювання туристичної привабливості туристичної дестинації.
21. Методичні підходи щодо оцінки ресурсного потенціалу регіональної сфери туризму.
22. Рекреаційно-туристична привабливість Полтавського регіону.
23. Історико-культурні ресурси та їхня роль у розвитку туризму (на прикладі Полтавської області).
24. Організаційні основи туристичної діяльності на території Полтавської області.
25. Промоція продукту _____ (замкового, екологічного, медичного, подієвого, релігійного, спортивного, гастрономічного, психологічного, шопінг- фітнес) туризму територією _____

26. Маркетинговий аналіз конкурентоспроможності регіонального ринку сільського зеленого туризму.
27. Гастрономічний туризм як інструмент диференціації туристичного продукту регіону.
28. Організація екскурсійної діяльності в Полтавській області в умовах воєнного стану.
29. Територіальна організація сільського зеленого туризму (на прикладі Полтавської області).
30. Дослідження стану українського туристичного ринку в умовах війни.
31. Розроблення національного продукту smart-туризму та його просування на міжнародному ринку.
32. Аналіз матеріальних, нематеріальних та трудових ресурсів туристичного підприємства.
33. Аналіз фінансового стану туристичного підприємства та шляхи його поліпшення.
34. Аналіз податкових надходжень від туристичної діяльності.
35. Статистичне вивчення міжнародних туристичних потоків.
36. Транспортне забезпечення в туризмі: ринок авіаперевезень/автоперевезень/перевезень водним транспортом.
37. Основні підходи до управління туристичними потоками.
38. Особливості складання бізнес-планів для туристичних підприємств.
39. Процедура розробки та просування туристичного продукту.
40. Сезонність як один із визначальних чинників туристичного попиту.
41. Послуги кейтерингу в організації туристичних заходів.
42. Страхування на ринку туристичних послуг.

ДОДАТОК Б

ЗРАЗОК ЗАЯВИ ДЛЯ ВИБОРУ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

Завідувачу кафедри фінансів,
економічних досліджень і туризму
Олексію ЗОРІ
здобувача вищої освіти
за освітньо-професійною
програмою «Туризм»
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 242 Туризм і рекреація
денної форми здобуття освіти

_____

(П.І.П.)

ЗАЯВА

Прошу Вас:

- призначити науковим керівником кваліфікаційної роботи _____

_____

(П.І.П., науковий ступінь, вчене звання наукового керівника)

- затвердити тему кваліфікаційної роботи «_____»

_____»

(назва теми)

ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

«__» _____ 20__ року

_____

(підпис)

_____

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

«__» _____ 20__ року

_____

(підпис)

_____

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ДОДАТОК В

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПЛАНУ ТА ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Приклад оформлення плану кваліфікаційної роботи

Тема: «Сучасний стан та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні (на матеріалах зелених та етносадиб Полтавської області)»

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ.

1.1. Сутність та організаційно-економічні аспекти зеленого сільського туризму.

1.2. Досвід сільського зеленого туризму в зарубіжних країнах.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

2.1. Стан та територіальна локалізація сільських садиб Полтавщини.

2.2. Дослідження основних маршрутів сільського зеленого туризму регіону.

2.3. Аналіз основних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму Полтавщини.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ.

3.1. Сучасна концепція розвитку сільського зеленого туризму Полтавщини.

3.2. Розробка регіональної програми розвитку сільського зеленого туризму.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Здобувач вищої освіти

_____

(підпис)

Науковий керівник

_____

(підпис)

Петро ШЕВЧЕНКО

Олена ЄГОРОВА

ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

План

до теми «Статистичний аналіз туристичного ринку України»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ.

1.1. Соціально-економічні чинники формування національного ринку туристичних послуг.

1.2. Досвід формування ринку туристичної діяльності в зарубіжних країнах.

РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

2.1. Динаміка та тенденції туристичної галузі в регіоні.

2.2. Аналіз сезонності туристичної діяльності Полтавщини.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

3.1. Оцінка ефективності туристичного бізнесу на засадах сталого розвитку.

3.2. Основні шляхи вдосконалення та підвищення ефективності розвитку туристичного бізнесу Полтавщини.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

План

до теми «Розвиток _____ туризму в регіоні: стан та перспективи»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ _____ ТУРИЗМУ В _____ (вказати регіон).

1.1. Соціально-економічні чинники формування _____ туризму в регіоні.

1.2. Ресурсна база розвитку _____ туризму в регіоні.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ _____ ТУРИЗМУ В _____ (вказати регіон).

2.1. Організація діяльності з розвитку _____ туризму в регіоні.

2.2. Особливості розвитку _____ туризму в регіоні.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ _____ ТУРИЗМУ В _____ (регіоні).

3.1. Оцінка ефективності туристичного бізнесу на засадах сталого розвитку.

3.2. Основні напрями вдосконалення розвитку _____ туризму в регіоні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

План

до теми «**Оцінювання та регулювання туристичної привабливості туристської дестинації**»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТСЬКОЇ ДЕСТИНАЦІЇ.

1.1. Сутність та методика оцінювання туристичної привабливості.

1.2. Зарубіжний досвід дослідження туристичної привабливості регіону.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

2.1. Характеристика туристичних ресурсів.

2.2. Експертно-статистичне оцінювання туристичної привабливості дестинації.

2.3. Аналіз динаміки кількості іноземних туристів з країн ЄС до регіону.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДЕСТИНАЦІЇ.

3.1. Ефективність розроблення туристичної привабливості дестинації.

3.2. Підвищення туристичної привабливості регіону та формування програми заходів для їхнього просування.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

План

до теми «**Аналіз діяльності туристичного оператора**»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОПЕРАТОРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.

1.1. Поняття та сутність діяльності туристичних операторів.

1.2. Особливості діяльності туристичних операторів в умовах сучасних викликів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ОПЕРАТОРА.

2.1. Загальна характеристика туристичного оператора та його організаційна структура.

2.2. Особливості надання туристських послуг.

2.3. Аналіз динаміки результатів діяльності та тенденцій розвитку туристичного оператора.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ОПЕРАТОРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.

3.1. Оцінка ефективності туристичного бізнесу.

3.2. Основні напрями вдосконалення розвитку та підвищення ефективності діяльності туристичного оператора.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

План

до теми «**Процедура розробки та просування туристичного продукту**»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ПРОСУВАННЯ ЙОГО НА РИНОК КРАЇН ЄС..

1.1. Туристичний продукт: сутність та особливості розроблення.

1.2. Методичні підходи просування туристичного продукту на ринок.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ТА ПРОСУВАННЯ ЙОГО НА РИНОК КРАЇН ЄС.

2.1. Оцінка туристичного продукту регіону.

2.2. Моніторинг просування туристичних продуктів регіону на ринок країн ЄС.

2.3. Дослідження динаміки кількості іноземних туристів з країн ЄС до регіону.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОСУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА РИНОК КРАЇН ЄС.

3.1. Ефективність розроблення туристичного продукту.

3.2. Основні напрями просування туристичних продуктів регіону на ринок країн ЄС.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

План

до теми «**Статистичний аналіз туристичного ринку України**»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ПРОСУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ.

1.1. Туристичний продукт: сутність та особливості розроблення.

1.2. Методичні підходи та аналіз обсягів просування туристичного продукту.

РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПОКАЗНИКІВ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА РИНКУ УКРАЇНИ.

2.1. Аналіз динаміки туристичного продукту регіону.

2.2. Сезонність та тенденції туристичного ринку.

2.3. Екстраполяція рівня туристичних продуктів України в період воєнного стану.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОСУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА РИНКУ УКРАЇНИ.

3.1. Ефективність розроблення туристичного продукту.

3.2. Основні напрями просування туристичних продуктів регіону на ринок країн ЄС.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ДОДАТОК Г

ПАКЕТ СУПРОВІДНИХ ДОКУМЕНТІВ (ФОРМИ БЛАНКІВ) ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Форма титульного аркуша до кваліфікаційної роботи

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
Бакалавр

на тему: «_____»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною
програмою «Туризм»
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 242 Туризм і рекреація
групи _____

Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти

Керівник: _____

Прізвище та ініціали керівника

Рецензент: _____

Прізвище та ініціали рецензента

Полтава 20__ року

Орієнтовна форма завдання на кваліфікаційну роботу

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

Освітньо-професійна програма «Туризм»
Спеціальність 242 Туризм і рекреація
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

_____
(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

_____
(Прізвище, ім'я та по-батькові здобувача вищої освіти)

1. Тема кваліфікаційної роботи: «_____»
_____
_____»),

керівник роботи _____

_____
(науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ім'я, по-батькові керівника роботи)

Затверджено засіданням кафедри протокол №__ від «__» _____ 20__ р.

2. Строк подання роботи здобувачем вищої освіти «__» _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до роботи:

_____
_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. _____

Розділ 2. _____

Розділ 3. _____

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: «__» _____ 20__р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи		
2	Складання та погодження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу		
3	Опрацювання літературних джерел		
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи		
5	Виконання теоретичного розділу роботи		
6	Виконання аналітичних розділів роботи		
7	Оформлення тексту роботи		
8	Попередній захист роботи на кафедрі		
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій		
10	Нормо-контроль		
11	Захист кваліфікаційної роботи		

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

_____ (Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Форма замовлення на виконання теми кваліфікаційної роботи

Штатн або фірмовий бланк

Декану факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету

З А М О В Л Е Н Н Я

Керівництво _____

просить закріпити за здобувачем вищої освіти денної форми здобуття освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація першого (бакалаврського) рівня вищої освіти _____

_____ наступну тему кваліфікаційної роботи:

(Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача вищої освіти)

«_____»

_____».

Підприємство (установа, організація) забезпечить здобувача вищої освіти необхідною інформацією щодо діяльності підприємства в межах теми дослідження.

Отримані результати, висновки можуть бути прийняті до впровадження.

_____

повне найменування посади

М. П. _____
(підпис)

_____ (Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20__ року

В І Д Г У К

підприємства (установи, організації)

на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету

(Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача вищої освіти)

на тему: «_____»
_____»
виконану на кафедрі фінансів, економічних досліджень і туризму під керівництвом _____

(науковий ступінь, вчене звання, посада, Власне ім'я, Прізвище)

Кваліфікаційна робота _____ за своїм змістом та оформленням представляє собою закінчене дослідження на актуальну тему та містить достовірну інформацію щодо діяльності підприємства. Використані в роботі дані взяті з дозволу керівництва підприємства.

Теоретичні та практичні розділи кваліфікаційної роботи присвячені дослідженню _____

У кваліфікаційній роботі досліджено перспективні напрямки удосконалення _____

Позитивним надбанням кваліфікаційної роботи є дослідження автора, що сприяли розробці конкретних рекомендацій, втілення яких в практичну діяльність підприємства сприятиме удосконаленню _____

Окремо у кваліфікаційній роботі обґрунтовано _____

Науковий підхід у кваліфікаційній роботі підтверджується наявністю схем, рисунків, графіків та використанням аналітичних і графічних методів дослідження.

В цілому в розрізі розділів означені завдання кваліфікаційної роботи виконано, поставлена мета досягнута. Кваліфікаційна робота відповідає вимогам освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація, має практичну спрямованість та рекомендується до захисту перед екзаменаційною комісією.

повне найменування посади

М. П. (підпис)

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

«__» _____ 20__ року

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
спеціальності 242 Туризм і рекреація
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету

_____
(Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача вищої освіти)

на тему: «_____»

виконану на кафедрі фінансів, економічних досліджень і туризму під керівництвом _____

_____
(науковий ступінь, вчене звання, посада, Власне ім'я, Прізвище)

Кваліфікаційна робота за своєю структурою сприяє всебічному розкриттю обраної актуальної теми та виконанню одержаного завдання.

За структурно-логічною побудовою та технічним оформленням кваліфікаційної роботи відповідає вимогам, що висуваються перед випускниками спеціальності 242 Туризм і рекреація.

Автору вдалося дослідити значне коло наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, що стосуються теорії та практики _____

_____
Аналітична частина роботи втілює результати досліджень _____

У кваліфікаційній роботі автором використано ряд методів наукових досліджень, а саме _____. Наочність результатів отриманих в роботі підтверджується рисунками, графіками та діаграмами, інфографікою, фотоматеріалами, відеоматеріалами (зазначаються використані в роботі).

Результатами проведених автором у кваліфікаційній роботі досліджень є наявність конкретних рекомендацій, втілення яких в практичну діяльність _____ сприятиме вдосконаленню _____

Слід відзначити деякі недоліки роботи: _____

Таким чином, кваліфікаційна робота втілює спроби самостійних досліджень і рекомендується до захисту перед екзаменаційною комісією.

Автор кваліфікаційної роботи _____
заслуговує присвоєння кваліфікації «Бакалавр з туризму і рекреації».

Рецензент: _____

_____
(Власне ім'я, Прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи рецензента)

Освіта рецензента: _____

_____
(назва закладу вищої освіти, спеціальність)

_____
(підпис)

«__» _____ 20__ року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється здобувач вищої освіти _____
(прізвище та ініціали)

до захисту кваліфікаційної роботи за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація на тему: « _____ »

_____»
(назва теми)

затверджені наказом ПДАУ від « _____ » _____ 20 _____ року № « _____ »

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____

(підпис)

Олександр БЕЗКРОВНИЙ

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті обліку та фінансів
(Прізвище та ініціали здобувача вищої освіти)

з 20 _____ року до 20 _____ року повністю виконав навчальний план за освітньо-професійною програмою з таким розподілом оцінок за:

4- бальною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%;
шкалою ЄКТС: А _____%; В _____%; С _____%; D _____%; E _____%.

Методист факультету _____

(підпис)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____

_____
_____
_____

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис) (Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

« _____ » _____ 20 _____ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач вищої освіти _____
(Прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи перед екзаменаційною комісією.

Відповідальний за нормо-контроль _____

(підпис)

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

« _____ » _____ 20 _____ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

« _____ » _____ 20 _____ р.

ДОДАТОК Д

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ В СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Аріон О. В. Географія туризму : навч. посіб. Київ : ПАТЕРИК, 2019. 252 с. 2. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика : підручник. Київ : ЦУЛ, 2019. 544 с. 3. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства : навч.-метод. посіб. Київ : Центр учбової літератури; Фірма «Інкос», 2007. 280 с. 4. Гурська Л. І. Релігієзнавство : курс лекцій. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
Два автори	1. Круль Г. Я., Заячук О. Г. Організація і технологія надання послуг гостинності : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 488 с. 2. Алієва-Барановська В. М., Дахно І. І. Міжнародний туризм : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2020. 344 с.
Три автори	1. Джинджоян В., Горожанкіна Н., Бойко З. Основи туризмознавства : навч. посіб. Київ : ФОП Піча Ю. В., 2022. 246 с.
Чотири і більше авторів	1. Левицька І. В., Басюк Д. І., Климчук А. О., Тарасюк Г. М., Москвічова О. С. Економіка туризму : навч. посіб. Житомир, 2020. 488 с. 2. Менеджмент туристичної індустрії : практикум / Руденко В. П., Підгірна В. Н., Наконечний К. П. та ін. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 384 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Основи ресторанної справи : навч. посіб. / Укл. Г. Я. Круль. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 495 с. 2. Туроперейтинг : навч. посіб. / [В. Я. Брич, О. Є. Гарбера, О. Я. Гугул та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Брича ; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. Київ : Кондор, 2023. 275 с.
Без автора	1. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі : колективна монографія / за наук. ред. проф. Л. Ю. Матвійчук. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Автореферати дисертацій	1. Бучко Ж. І. Транскордонні рекреаційно-туристичні комплекси України: методологія дослідження та пріоритети розвитку : автореф. дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.11. Київ, 2019. 40 с.
Дисертації	1. Король О. Д. Міжнародні туристичні потоки: суспільно-географічні аспекти формування та геопросторовий розподіл : дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.02 / Львівський національний університет ім. І. Франка. Львів, 2020. 481 с.

Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про туризм: Закон України № 324/95–ВР від 15 вересня 1995 р. (у редакції від 15 листопада 2024 р.) / <i>Верховна Рада України</i>. URL: https://zak-n.rada.g-v.ua/laws/sh-w/324/95-%D0%B2%D1%80#Text.</p> <p>3. Положення про Музейний фонд України: постанова Кабінету Міністрів України № 1147 від 20 липня 2000 р. (редакція від 30 квітня 2024 р.) / <i>Верховна Рада України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text.</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 3862-99. Ресторанне господарство. Терміни та визначення. Дата оновлення: 29 жовтня 2003 р. № 185. [Чинний від 01.12.2003]. URL: https://dnaor.com/html/40988/doc-ДСТУ_3862-99.</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p>
Каталоги	<p>1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p>
Частина видання: Книги	<p>1. Гаврилюк С. П. Сучасні тренди розвитку туристичного підприємництва в Україні. Регіональний туризм: сучасні виклики та перспективи розвитку : колективна монографія / В. Г. Алькема [та ін.]; ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». Київ : Університет «КРОК», 2022. С. 117-154.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Заячук М. Д., Заячук О. Г., Заячук А. М. Перспективи інтенсифікації міжнародних відносин у прикордонних територіях (на прикладі Чернівецької області). <i>Місце України в європейському просторі: геопросторові риси та європейська уніфікація</i> : матеріали всеукраїнського семінару, присвяченого Дню Європи – 2021 (м. Тернопіль, 18 травня 2021 р.). Тернопіль : Вектор, 2021. С. 13-20.</p>
Частина видання: довідкового видання	<p>1. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. Адміністративне право України : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p>
Частина видання: продовжуваного видання	<p>1. Аніпко Н., Смик О., Капуш Х. Територіальний брендинг як дієвий інструмент підвищення туристичної привабливості території (на прикладі Тернопільської області). <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i> : зб. наук. праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. Вип. 808 : Географія. С. 123-128.</p> <p>2. Андрусак Н. С., Аніпко Н. П., Смик О. С. Аналіз попиту туристів м. Чернівці за напрямком Єгипет у 2020 році. <i>Географія та туризм</i>. Вип. 59. Київ, 2020. С. 45-50.</p>
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Брич В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. <i>Економічний аналіз</i>. 2020. № 4. С. 23-30.</p> <p>2. Глубоченко К. О., Дорошенко О. М. Аналіз сучасного стану ринку та перспективи туристичних послуг в Україні. <i>Modern Economics</i>. 2021. № 30. С. 71-75.</p>

	3. Романова А. Тур-країна. <i>Світ попереду 2022</i> . 2021. С. 212.
Електронні ресурси	<p>1. Баженова С., Пологовська Ю., Канцур І. Розвиток готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. <i>Економіка та суспільство</i>. 2022. Випуск 38. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-22.</p> <p>2. Монастирський В. Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навч. посіб. ННБК «АТБ». Львів, 2022. 200 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/MonastyrskyyPryrodni-resursy-RK-svitu-book-2022.pdf.</p> <p>3. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: https://www.tourism.gov.ua/statistic.</p>

ДОДАТОК Е

НОРМО-КОНТРОЛЬ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Зміст записів	Норма
Організаційні вимоги	
1. Дата затвердження теми кафедрою	У кінці другого семестру третього року навчання.
2. Затвердження завдання і плану роботи	Після затвердження теми кафедрою – протягом десяти днів.
3. Затвердження теми наказом ректора	Не пізніше ніж за два місяці до початку захисту кваліфікаційних робіт.
4. Відповідність теми профілю спеціальності	Дотримання тематики, запропонованої в методичних рекомендаціях, та оформлення згідно з вимогами нормо-контролю.
Технічні вимоги	
1. Оформлення роботи	Брошурування у тверду обкладинку.
2. Обсяг роботи, сторінок: (без врахування розділу «Список використаних джерел») – 40-45	
3. Зміст роботи (приблизний обсяг в сторінках):	
Вступ	3
Розділ 1. (теоретичний)	8-10
Розділ 2. (аналітичний)	16-18
Розділ 3. (прикладний)	10-12
Висновки	3
Список використаних джерел (не менше 40 джерел)	
<p>На окремому аркуші – слово «Додатки».</p> <p>Додатки оформляють як продовження кваліфікаційної роботи у порядку появи посилань у тексті роботи.</p> <p>Додатки слід позначати великими літерами української абетки за винятком літер: Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.</p> <p>При цьому посередині рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.</p> <p>Кожний додаток за необхідності може бути розділений на декілька складових елементів. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку.</p> <p>Рекомендується: не включати до додатків первинну та іншу документацію, що безпосередньо не використовується у процесі дослідження.</p>	
4. Оформлення тексту:	
<p>Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «РОЗДІЛ 3», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами, жирним шрифтом, по центру рядка. Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ (жирним шрифтом), після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом, з абзацного відступу в підбір до тексту. Крапку в кінці заголовка не ставлять.</p> <p>Відстань між назвою структурної частини та назвою підрозділу має становити один рядок. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок, попереднім текстом і наступним заголовком має бути два рядки. Відстань між рядками заголовка приймають такою, як у тексті.</p>	

<p>Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи треба починати з нової сторінки, але остання сторінка розділу повинна бути заповнена не менше ніж на половину.</p> <p>По тексті роботи не допускаються скорочення слів, за винятком загальноприйнятих.</p> <p>Не використовуються у тексті виділення жирним шрифтом (крім структурних елементів вступу, назв розділів, підрозділів, висновків, списку використаних джерел та таблиць) і <i>курсивом</i> (крім слова «Таблиця» і «Продовж. табл.»).</p> <p>Загальноприйняті скорочення «грн», «млн» наводяться без крапки (за винятком кінця речення).</p> <p>При згадуванні прізвищ науковців: - у тексті – спочатку наводяться ініціали; у списку використаних джерел – згідно з чинними вимогами (між ініціалами ставиться пробіл): Шевчук В. О..</p>	
5. Шрифт для комп'ютерної верстки тексту роботи	14 (для таблиць рекомендовано 12)
6. Інтервал	1,5 (для таблиць рекомендовано 1,0)
7. Кількість рядків на сторінці	до 30
8. Поля на сторінці (не менше)	
Верхнє – 20 мм, Нижнє – 20 мм, Ліве –30 мм, Праве – 10 мм	
9. Нумерація сторінок цифрою	Правий верхній кут без рисок і крапок
10. Початок нумерації	Зі змісту роботи цифрою 4
11. Оформлення таблиць	<p>Нумерація – послідовно за кожним розділом: 2.1; 2.2; і т. д.</p> <p>Розміщення – праворуч на сторінці над назвою таблиці, незалежно від орієнтації сторінки.</p> <p>Нумерують таблицю один раз над першою її частиною. При цьому слово <i>таблиця</i> пишеться <i>курсивом</i> і ставиться її номер, у кінці номера крапка не ставиться. Над іншими частинами (в разі переносу на другу сторінку) пишуть слова «<i>Продовж. табл.</i>» і вказують номер таблиці, а також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.</p> <p>Назву таблиці наводять по центру рядка з великої літери жирним шрифтом, у кінці назви таблиці крапку не ставлять.</p> <p>Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з малих літер.</p> <p>Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не потрібно. Таблицю відокремлюють від подальшого тексту роботи вільним рядком.</p>
12. Оформлення рисунків (схем)	<p>Нумерація – послідовно за кожним розділом (внизу) під рисунком (схемою): 2.1; 2.2; 2.3 і т. д. малими літерами (крім першої великої) по центру рядка, в кінці назви рисунку крапку не ставлять.</p> <p><i>Наприклад:</i> Рис. 1.1. Назва...</p> <p>Рисунок відокремлюють від подальшого тексту роботи вільним рядком</p>

13. Оформлення формул	<p>Нумерація – послідовно за кожним розділом у круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.</p> <p>Громіздкі формули розміщують на окремих рядках. Це стосується і всіх нумерованих формул.</p> <p>Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнту треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.</p> <p>У кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації</p> <p><i>Наприклад:</i> $П = Д - В, \quad (2.1)$</p> <p>де П – прибуток; Д – доходи; В – витрати.</p> <p>Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилення у наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.</p>
14. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	
Посилання в тексті на таблиці	<p>На всі таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання у тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть скорочено.</p> <p><i>Наприклад:</i> «... у табл. 1.2».</p> <p>При повторних посиланнях на таблиці потрібно вказувати скорочено слово «дивись». <i>Наприклад:</i> «див. табл. 1.2».</p>
Посилання в тексті на ілюстрації	<p>Вказують порядковим номером ілюстрації в роботі. <i>Наприклад:</i> «рис. 1.2». При цьому доцільно використовувати звороти типу: «... як це видно з рис. 1.2», або «... як це показано на рис. 1.2»</p> <p>Ілюстрації в кваліфікаційній роботі повинні бути: по тексту – чорним кольором шрифту, в додатках та ілюстративному матеріалі – можливі кольорові.</p>
Одночасно можливим є посилання на таблиці та ілюстрації у вигляді виразу в круглих дужках. <i>Наприклад:</i> (табл. 1.2), (рис. 2.4)	
Посилання в тексті на формули	<p>Вказують порядковим номером формули в роботі.</p> <p><i>Наприклад:</i> «у формулі (2.1)».</p>
Посилання в тексті на використані джерела	<p>Зазначається порядковим номером за переліком посилань, в квадратних дужках.</p> <p><i>Наприклад:</i> «... у працях [10-14].....», або [15, с. 45-46] (якщо в тексті вказана дослівно теза чи якісь показники).</p>
Технологічні вимоги	
1. Комплект роботи	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснювальна записка (титульна сторінка). 2. Завдання. 3. Зміст. 4. Текст роботи. 5. Додатки. 6. Ксерокопії авторських наукових публікацій. 	

Не підшиваються:	
1. Замовлення. 2. Відгук з підприємства. 3. Рецензія. 4. Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи. 5. Реферат.	
2. Термін виконання роботи	У терміни, визначені в індивідуальному завданні та календарному графіку.
3. Дата і місце підпису роботи автором	На завданні (при його отриманні), на розгорнутому плані та на останній сторінці основного тексту роботи (перед додатками).
4. Підписи	На завданні: 1. Наукового керівника від кафедри. 2. Завідувача кафедри. На поданні Голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи: 1. Наукового керівника. 2. Відповідального за нормо-контроль. 3. Завідувача кафедри. 4. Методиста (секретаря) деканату. 5. Декана факультету.
5. Допуск до захисту	1. Завідувач кафедри – за тиждень до початку роботи ЕК. Декан – на дату захисту або напередодні.
6. Вимоги до вступу роботи	
У вступі виділити жирним шрифтом за окремими абзацами: Актуальність теми. Мета і завдання дослідження. Предмет і об'єкт дослідження. Методи та інформаційна база дослідження. Практичне значення та апробація результатів дослідження. Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. При цьому жирним шрифтом виділяється лише означені фрази. <i>Наприклад: Актуальність теми. ....</i>	
7. Вимоги до змісту розділу 1	
Науково-теоретичне обґрунтування теми дослідження з посиланням на використані положення наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а також відповідний нормативний матеріал.	
8. Вимоги до змісту розділу 2	
Аналітичні дослідження відповідно до обраної теми на матеріалах бази дослідження з обов'язковою короткою її організаційно-економічною характеристикою (<i>обсяг – 3-5 сторінок, розміщення – на початку підрозділу 2.1</i>).	
9. Вимоги до змісту розділу 3	
З вичерпною повнотою викладають результати досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми.	
10. Вимоги до висновків роботи	
Висновки – узагальнення результатів дослідження за розділами – першим, другим та третім. Окрім того, необхідно навести обґрунтовані за змістом пропозиції.	
11. Вимоги до подання списку використаних джерел	
<i>Черговість подачі використаних джерел</i>	<i>Приклади оформлення списку використаних джерел</i>
<i>В алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків</i>	Згідно з <i>Правилами оформлення бібліографічного опису у списку джерел, що запроваджені ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».</i>

РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПІДГОТОВЦІ ДО ЗАХИСТУ	
ДОПОВІДЬ	Стисло та лаконічно наводяться результати досліджень, проілюстровані роздатковим матеріалом.
ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ	Комплект ілюстративного матеріалу на титульній сторінці погоджується науковим керівником (фіксується підписом під прізвищем здобувача вищої освіти). Ілюстративний матеріал повинен відображати результати досліджень у рамках кожного розділу. Нумерація таблиць та рисунків – наскрізна. <i>Наприклад:</i> Таблиця 1, Таблиця 2, Рис. 1, Рис. 2.
РЕФЕРАТ	Реферат має ґрунтовно розкривати зміст кваліфікаційної роботи, однак, у ньому не повинно бути надмірних подробиць, з також інформації, якої немає в роботі. Структура реферату складається із розділів: «Основний зміст», «Висновки», «Список опублікованих праць за темою кваліфікаційної роботи» й анотацій українською та англійською мовами.

ДОДАТОК Ж

**ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО АРКУША РЕФЕРАТУ ТА МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НЬОГО**

**ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

підпис   **Шевченко Петро Іванович**

УДК _____

**ОЦІНЮВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТСЬКОЇ ДЕСТИНАЦІЇ**

освітньо-професійна програма «Туризм»
спеціальність 242 Туризм і рекреація

Реферат

*кваліфікаційної роботи на здобуття
кваліфікації бакалавра з туризму і рекреації*

Полтава 202_

Кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі фінансів, економічних досліджень і туризму факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету

Науковий керівник   **Олена Єгорова, к.е.н., доцент**
*Полтавський державний аграрний університет,
професор кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму*

Рецензент   **Анжела Шуканова, к.п.н., доцент**
*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, завідувачка кафедри географії,
методики її навчання та туризму*

*Захист відбудеться «__» _____ 20__ р. о __ годині на засіданні
Екзаменаційної комісії у ПДАУ за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди,
1/3, навчальний корпус __, аудиторія № __.*

*Відповідальний за
нормо-контроль*

Алла РУДИЧ

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує __ найменувань, містить __ таблиць, __ рисунків, __ додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на ___ сторінках друкованого тексту (вказується обсяг роботи без списку використаних джерел).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито теоретичне та практичне значення теми дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні основи ...**» – вказується анотативно перелік завдань, вирішених у теоретичному аспекті.

Приклад.

Досліджено трактування понять «зелений сільський туризм», «туристичні дестинації», «етносадиби», поглиблено класифікацію туристичних ресурсів зеленого туризму із врахуванням особливостей регіону для підвищення ефективності туристичної діяльності.

Далі наводиться стислий виклад ходу та результатів досліджень, виконаних у межах першого розділу та належною ілюстрацією засобами унаочнення.

Аналогічним чином наводиться стисла і максимально конкретизована характеристика проведеного дослідження в рамках другого та третього розділів кваліфікаційної роботи.

ВИСНОВКИ

Висновки мають відповідати тільки тому матеріалу, що викладений у роботі. Формують висновки наприкінці роботи як підсумковий матеріал у вигляді окремих тез. Їх подають в гранично-стислому викладі. Але й при цьому слід дотримуватися принципу: у висновках слід йти від конкретних до більш загальних і важливих положень.

Закінчення (загальні висновки) не повинно повторювати проміжні узагальнення з розділів. Висновки доцільно виконати незначним обсягом за кількістю сторінок, але місткими за інформаційним наповненням. Якісно сформований висновок характеризується тим, що особа, яка не знайома з дослідженнями, прочитавши його, може представити якісну сутність даної роботи (без її методичних і конкретних кількісних аспектів) і зробити висновки про можливі напрями подальших досліджень.

Виклад матеріалу висновків доцільно почати з короткого ємкого абзацу, що підкреслить актуальність теми роботи. Далі слід навести речення переходу до пунктів висновків, що послідовно сформульовані за структурними елементами плану.

Приклад.

Проведені дослідження щодо організаційних засад та розвитку зеленого туризму, дають змогу зробити ряд висновків та пропозицій:

- 1.
- 2.
- 3.

Пункти висновків доцільно формулювати за структурою: «Суть проблемного питання та процедура дослідження, що його виявила → результат дослідження»

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Шевченко П. І. Методика оцінювання туристичного брендингу DESTINATION. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. Частина 2. м. Полтава, 30-31 березня 2023 р. Полтава, 2023. С. 133-135.

2. Шевченко П. І. Зелений туризм як середовище інноваційної діяльності. *Туризм сільський зелений*. 2021. № 7. С. 90-96.

Анотації

Шевченко П. І. Оцінювання та регулювання туристичної привабливості туристської DESTINATION. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації «Бакалавр з туризму і рекреації» за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності 242 Туризм і рекреація. Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 20__.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичного та практичного аспектів організації сільського зеленого туризму в Полтавській області та розробці перспективних напрямків їх удосконалення для ефективної діяльності сфери туризму.

У результаті дослідження уточнено категорії «зелений туризм», «туристична DESTINATION», «промоція туристичного продукту», розроблено напрями удосконалення стану зеленого сільського туризму в Полтавській області в період воєнного стану; проведено оцінку сучасного стану нормативно-правового регулювання та діяльності етносадиб області, запропоновано класифікацію об'єктів зеленого сільського туризму, яка створює умови для ефективної діяльності у сфері туризму.

Ключові слова: туризм, туристичний продукт, зелений сільський туризм, промоція, етносадиба, DESTINATION.

Antonov P. I. Stocks accounting in agricultural firms. – Manuscript.

...

ДОДАТОК 3

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ТУРИЗМУ

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

до доповіді кваліфікаційної роботи

на тему _____
(тема кваліфікаційної роботи)

виконану на матеріалах _____
(назва бази дослідження)

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
«Туризм»
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 242 Туризм і рекреація
групи _____

Власне ім'я та Прізвище здобувача вищої освіти
Керівник: _____
Науковий ступінь, вчене звання, посада,
Власне ім'я та Прізвище керівника

Полтава 20__